

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale,
Alojz Janežič, Ivo Kohlen-
brand, Marjan Kolar, Fran-
čiška Korošec, Jože Sater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. 86-030, int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk,
Maribor

PO PRAZNIKU

Danes, tri tedne po proslavljanju naše 350-letnice, so vtisi urejeni. Zato lahko mirno pogledamo nazaj ter ocenimo pomen in tehtnost naših prireditev.

Predvsem je enotno mnenje, da se je trud izplačal. Vsa Slovenija, pa tudi tisti del Jugoslavije, s katerim imamo poslovne stike, je boljše spoznala naše delo in proizvode. Številni gostje, ki so nas v prazničnih dneh obiskali, so videli urejeno, snažno sodobno tovarno, srečali so se v naših obratih s tempom dela, na razstavnem prostoru pa s produkti tega dela.

Visoki predstavniki družbeno političnih organizacij in oblasti so videli, da železarji, če smo tudi včasih v javnosti glasni, ne govorimo eno, delamo pa drugo, temveč da terjamo zase samo enakopravnost z drugimi vejami gospodarstva.

Sodelavce je praznovanje združilo v ponosnem občutku, da so tvorci in upravljavci moderne železarne, katere izdelki so deležni odkritega priznanja domačih in tujih strokovnjakov. V slavnostnih govorih zbrani podatki o rasti tovarne in kraja pa so jih le še utrdili v prepričanju, da je dobro in varno biti član naše velike železarske družine ter krajan naših Raven, ki so iz leta v leto večje in lepše ter lahko zato tudi vsako leto nudijo več, od življenjskega standarda do kulture in športa.

Kulturniki so teden proslav začeli, športniki so ga zaključili. Eni in drugi so prireditve vzorno pripravili in izvedli.

Dva vrhova je imelo naše slavje. Prvi je bil svečano zasedanje delavskega sveta tovarne, na katerem je govoril generalni direktor slovenskih železarn Klančnik, predsednik občine pa je v imenu predsednika republike maršala Tita podelil odlikovanja zaslužnim sodelavcem železarne. Drugi vrh je bila osrednja proslava, na kateri sta govorila predsednik DST Ošlak in predsednik IS SRS Stane Kavčič, udeležili pa so se je še tov. Bole, predsednik gospodarskega zbora skupščine, tov. Krese, predsednik

gospodarske zbornice, člana IS inž. Razdevšek in inž. Zupan, predstavniki občin in družbenopolitičnih organizacij Koroške krajine ter številni poslovni gostje iz države in inozemstva.

Na predlog direktorja železarne Ravne tov. Faleta smo s proslave poslali predsedniku republike naslednjo brzojavko:

Dragi tovariš Tito!

Delavci Železarne Ravne, zbrani na osrednji proslavi 350-letnice koroškega ježlarstva, vam pošiljamo iskrene pozdrave z željo, da nas čimprej obiščete.

24. oktobra 1970

Delovna skupnost
Železarne Ravne

Vsi slavnostni govori so objavljeni v tej številki, o posameznih prireditvah pa pišejo ustrezne rubrike.

Finalni izdelki — perspektiva slovenskih železarn

Govor predsednika IS SRS Staneta Kavčiča na osrednji proslavi 350-letnice fužinarstva v Mežiški dolini dne 24. oktobra 1970

Tovarišice in tovariši!

Naj vam najprej iskreno čestitam k vašemu visokemu delovnemu jubileju. Gotovo se z vašimi 350 leti uvrščate med najstarejše delovne kolektive in gospodarske organizacije ne samo v Sloveniji, ampak tudi v Jugoslaviji in verjetno tudi v

Evropi in s tem tudi verjetno med najstarejše kolektive na svetu sploh. Toda kdor pride na Ravne, kdor se sprehodi skozi železarno, kdor se razgovarja z ljudmi, ki tu delajo, kdor pogleda vaše prospekte, kataloge vaših sedanjih izdelkov, ta bo takoj ugotovil, da se na Ravnah in

Zbranim je spregovoril predsednik izvršnega sveta Stane Kavčič

IZ VSEBINE

Zgodovina — zakladnica delovnih navad — Lovorike preteklosti — vodilo za prihodnost — Krepiti slovensko železarstvo — Zasedanja delavskega sveta — Predlogi sindikatov Slovenije za ublažitev druginje — Iz dejavnosti naših odborov — Strokovna posvetovanja in raziskave — Kulturna kronika — Športne vesti

v vaši železarni čas ni ustavil, da gre nezadržno naprej, da spremljate razvoj tehnike in znanosti v svetu, da korakate v korak s sodobnimi potrebami časa, tistega, ki je pri nas, kakor tudi tistega, ki se razvija in gospodari v širših mednarodnih razsežnostih. To vam govorim zaradi tega, ker je resnično tradicija, in tej tradiciji je posvečen današnji praznik in to slavje, lahko dvorezen nož. Lahko je tradicija tisto, na čemer se gradi, kar nas spodbuja, kar razvija naše sile in nam pomaga uravnati korak za danes in za jutri. Če pa seveda kdo tradicijo pojmuje tako, da jo da v zlat okvir, da misli počivati ob njej in na njej, da misli, da se bodo zaradi tega ustavile razmere in napredek družbe in tehnike, potem seveda ga čakajo velika in grenka razočaranja.

Mislím, da so še pri nas nekatere gospodarske organizacije, čeprav jih je vsak dan manj, ki nekako tako v tem nepravilnem smislu ravnajo ali žele ravnati s svojo tradicijo. Se so nekatere gospodarske organizacije, ki nekako mislijo, da se da delati in gospodariti tako, kot so gospodarili in delali njihovi očetje in dedje, da se da nastopati na tržišču z istimi proizvodi, da se da vzdržati tekmo mednarodne konkurence z isto tehnologijo in temu podobno. Mislím, da smo priča predvsem velike diferenciacije, ki se v nekem smislu ravno okrog tradicije sedaj v Sloveniji dogaja. Skrajni čas, in rekel bi: zadnji čas je, da spoznajo vsi, da ni mogoče živeti od tradicije, da se je treba sem in tja tudi posloviti od tistega, kar se je delalo včeraj in predvčerajšnjim, da je treba tu ali tam tudi zapreti kakšen obrat ali kakšno metalurško peč, kot so oziroma mislim, da bodo to storili tovariši v Cinkarni v Celju. Verjetno bo v tem smislu treba v neposredni prihodnosti temeljito analizirati nekatere delovne in gospodarske kolektive v našem tekstilu, usnjarski industriji, v nekaterih sektorjih kemične industrije in tako dalje. Verjetno bi bilo koristno in zaželeno, če bi ta del našega gospodarstva nekoliko bolj podrobno preučeval ravno izkušnje vaše železarne, ravno izkušnje vaše neposredno prehojene poti in zlasti tisto vzdušje, tisti pristop, tisto delovno vnemo in pogled, ki je usmerjen naprej, ki vas je vodil doslej, ki prevladuje danes v teh dneh vašega slavja in po katerem boste uravnavali svoj korak tudi jutri in pojutrišnjem. Predvsem zaradi tega, zaradi takega pristopa mislim, da je danes stanje v slovenskem železarstvu mnogo boljše, mnogo bolj perspektivno, kot je bilo pred dvema ali tremi leti.

Organizirano je skupno združeno podjetje, kar končno ni najvažnejše. Najvažnejše je, da se je tu začela snovati neka enotna politika, široka delitev dela in z neko daljšo perspektivo. Sigurno je v tem pogledu že do sedaj bila in bo tudi v bodoče Železarna Ravne ena od stebrov slovenskega železarstva. Drugi steber je Železarna Jesenice in tretji steber je Železarna Štore. Vprašali me boste, in kje je in kdo je četrti steber? Mogoče mislite, da je to država ali kakšna banka, ki naj bi vam dala kredite? Moram reči, da nisem povsem tega mnenja. Četrti steber se mi zdi, bi morali biti vaše znanje, vaš razum, vaša pamet, vaša skupna volja, vaše

skupno stremenje, da do kraja moderniziramo slovensko železarstvo in da ga postavimo tako, da bo sposobno brez carinskih pregraj, brez administrativne zaščite vedno in povsod vzdržati ne samo jugoslovansko, ampak tudi evropsko in svetovno mednarodno tekmo. Mislím, da je danes postalo že zelo jasno, da nam Slovincem ni potrebno vlivati železa predvsem in samo zato, da bi ga izvažali in prodajali komurkoli. Celó se mi zdi, da prihaja čas, ko ne moremo in ne smemo biti zadovoljni samo s tem, da vlivamo jeklo, da izdelujemo jeklene palice in da jih zopet prodajamo komurkoli drugam. Pač pa se mi zdi, da je že popolnoma prevladalo spoznanje, da je treba nam Slovincem samo toliko železa, ki ga predelujemo in vlivamo doma, in samo toliko jekla, ki ga izdelujemo tu, kolikor ga lahko predelamo, oplemenitimo in pošljemo na tržišče bodisi v obliki strojev, bodisi v obliki takih stiskalnic, kot sem jih videl mimogrede, ko sem stopil v vašo tovarno, bodisi v obliki elektro industrije, gradbene industrije in mnogih drugih dokončnih izdelkov. Tu, se mi zdi, je naša in predvsem tudi vaša perspektiva. Če bomo stvari tako postavili in v tem oziru razvijali in modernizirali slovensko železarstvo, in zdaj so v okviru združenega podjetja stvari tako postavljene, potem sem prepričan, da se ne bodo vračali težki časi, ki jih je slovensko železarstvo preživelo v zadnjih dvajsetih ali petindvajsetih letih. In s tem bi dajali lahko tudi zgled drugim panogam in drugim gospodarskim organizacijam ne samo v Sloveniji, ampak tudi v vsej Jugoslaviji.

Tovariš predsednik delavskega sveta je govoril o vašem prizadevanju za vzgojo kadrov. Vidi se, da je več ali manj prevladala v tem pogledu že neka misel in prepričanje, da ni škoda denarja in da ne bo skorajda nikoli denarja dovolj za to, da vzgajamo najrazličnejše profile naših strokovnih kadrov. To je potrebno iz dveh razlogov. Prvič zato, ker nam sploh strokovnih kadrov primanjkuje, in drugič zato, ker nam in nam bo še mnogo bolj v bodočnosti primanjkovalo delovne sile. In zaradi tega mora biti naše nacionalno stremenje, da čim bolj kvalificiramo vsakega človeka, da mu odpremo čim širše vrata, zato da se usposobi, kvalificira in da postane naše delo čim bolj kvalificirano, s tem tudi dražje in seveda na ta način bodo tudi naši skupni zaslužki in naš skupni standard toliko višji.

Pri tem bi želel opozoriti na naslednje, kar vsi vidite in čutite. Mi ne moremo z administrativnimi pregradami in policijskimi ukrepi prepovedati odhajanja naših kadrov, strokovnjakov in delovne sile v inozemstvo. Zlasti vsa Jugoslavija je še vedno v takem ekonomskem položaju, da je bolje, da gredo naši ljudje za leto, dve ali tri delat v inozemstvo, kot pa da doma nekako nimajo pravega dela. To gotovo velja za nekvalificirano delovno silo, če uporabim ta, že ne več popolnoma v političnem smislu ustrezen izraz.

Nekoliko drugače pa se nam zdi, da se postavlja vprašanje, kar se strokovnih kadrov tiče. Položaj je seveda sedaj takle. Naša družba več ali manj brezplačno omogoča pridobivanje srednjih in visokih strokovnih in šolskih kvalifikacij. Mi da-

nes razpolagamo z jasnimi izračuni, koliko družbo stane vsak strojni tehnik, vsak metalurški inženir ali tak ali drug strokovnjak. V njegovo znanje je torej ta družba tudi nekaj investirala. Sedaj je vprašanje, če on lahko sam popolnoma svobodno in neovirano razpolaga s tem svojim znanjem. Mi končno te strokovne kadre vzgajamo zato, da bi od njihovega strokovnega dela vsa naša družba imela tudi nekaj pri svojem napredku in standardu in je seveda zelo vprašljivo, če je potem ta neomejena svoboda, da vsakdo s tem znanjem, ki ga je pridobil, s temi kvalifikacijami, ki jih ima, razpolaga na inozemskem tržišču. Zaradi tega sedaj razmišljamo o tem, da bi to vprašanje uredili, da bi tisti, ki želi iti v svet za leto ali dve, ki pa ima znanje, v katerega je naša družba vložila nekaj svojih sredstev, nekaj svojega truda, moral v tej ali drugi obliki doseči neki sporazum s to družbo, moral bi na ta ali drug način vrniti to znanje, odplačati, da tako rečem, to znanje, ali dati neko udeležbo, vrniti to udeležbo družbe, ki jo je ona vložila v njegovo strokovno znanje in strokovni napredek. Končno prihajajo k nam razne delegacije iz zapadne Evrope in nas včasih direktno vprašajo, kako to, da smo tako širokogrudni, kar se tiče naših strokovnih kadrov, kako to, da jih vzgajamo brezplačno, da jim nudimo na visokih in srednjih šolah vse, hkrati pa imajo popolno svobodo, da potem s tem svojim znanjem razpolagajo na našem tržišču? Nismo za nikakršne policijske ukrepe, nismo za to, da se ta proces zaustavi, vendar se nam zdi, da bi morali tu doseči neki sporazum med družbo in tistim, ki gre prodajat svoje strokovno znanje v inozemstvo. Morali bomo prej ali slej v tem pogledu nekaj storiti. Res je in prav je, da se postavljajo zahteve, da je treba tudi naše kadre tako plačati in jim dati take zaslužke, kot so v inozemstvu. Toda to je stvar daljše perspektive. Mi tega trenutno ne moremo storiti in zaradi tega bomo morali v tem duhu in v tem pogledu, upoštevaje seveda vse značilnosti našega demokratičnega sistema in pravic delovnega človeka, vendar dobiti neko rešitev med individualnimi in splošno družbenimi interesi.

Sicer, če rečem še nekaj o splošnih političnih in gospodarskih razmerah, sami veste, da se sedaj nahajamo v zelo živahnih razpravah o bodočem našem državnem in političnem sistemu. Mislím, da k tem razpravam moramo pristopati umirjeno, da ni nobenih razlogov za kakšno paniko, za kakšno zaskrbljenost. Prepričani smo lahko, da bodo narodi Jugoslavije tudi po slej tako, kakor so doslej, vedno našli pota za to, da v skladu z družbenimi razmerami, do katerih so prišli, in z družbenim razvojem, katerega so dosegli, najdejo tiste oblike medsebojnega sožitja, delovanja in napredka, ki bodo ustrezale sedanjemu času in njegovim potrebam. Osnovna misel je v tem, da predvsem našo federacijo na novo organiziramo tako, kot to ustreza sedanjim razmeram, pogojem in zahtevam, da jo razbremenimo vsega tistega, kar ni nujno, da sloni na njenih plečih, in da vse to prepustimo republikam, občinam, gospodarskim organizacijam ali drugim raznim gospodarskim in

družbenim združenjem, da pa vse tisto, kar naj še ostane na plečih federacije, vsekakor pa naj ostane manj in pristojnosti in zakonodajnega vpliva in tudi denarja, da pa se potem to urejuje in deluje mogoče nekoliko bolj učinkovito kot doslej. To je osnovna misel, to je kompas, smer naših dogovorov in iskanja in na tem, mislim, v tem pogledu ni nobenih razlik med republikami in narodi Jugoslavije. In če je tako, in tako je, potem ne bo težko najti tudi konkretne rešitve za realizacijo take politike oziroma take njene smeri.

Kar se tiče ekonomskega položaja, je tovariš pred menoj že govoril o inflaciji. Bilo je rečeno v zadnjem času precej okrog tega in zato tu ne bi ponavljal. Sami dobro veste, da je naš dinar zadnje čase postal nekako vrtoglav, da mu je korak oziroma da so mu kolena nekako preveč klecala, da se včasih že opoteka sem in tja. Sigurno nima od tega nihče koristi. Najmanj tisti, ki trdo dela in dobro gospodarji, najmanj tisti, ki računa na jutrišnji in pojutrišnji dan in mogoče vsaj kratkoročno eventualno tisti, ki rad živi v dolgovih, ki rad špekulira, ki računa, da bo inflacija razvrednotila njegove dolge in tako dalje in tako dalje. Sigurno je torej v interesu poštenega, produktivnega in ustvarjalnega dela, da naš dinar postavimo na nekoliko bolj solidne in krepke noge. To pomeni seveda, da se mora v tej ali drugi obliki tudi povpraševanje zmanjšati, da moramo ustvariti nekoliko več ekonomske in s tem tudi politične sigurnosti, da moramo bolj stimulirati tiste kolektive, ki so obrnjeni predvsem k sebi, ki iščejo pri svojem delu, pri svoji tehnologiji rezerve, ki razmišljajo o tem, kako bi povečali kvaliteto svojih izdelkov, kako bi se pripravili na večjo mednarodno konkurenco. In vsi tisti gospodarski kolektivi in delovne skupnosti, in med temi je prav gotovo vaša gospodarska skupnost, je Železarna Ravne, naj v tem pogledu imajo nekoliko širše možnosti gospodarjenja, nekoliko več stimulacije, kot je bil to primer do sedaj oziroma kot bi bilo to naslednje leto, če bi se stvari razvijale v tej smeri naprej. Mislim, da bomo sedaj ravnali prav, ne glede na to, kakšni bodo vse ukrepi, kdaj bodo prišli, ali bodo bolj radikalni ali manj radikalni, ali bo več kompromisov ali manj kompromisov. Gotovo je eno! Vse tiste gospodarske organizacije, ki se bodo orientirale predvsem k svoji lastni produktivnosti dela, predvsem ki bodo izpopolnjevale svojo lastno konkurenčno in tržno sposobnost in blagovno proizvodnjo, one prav gotovo v bodočnosti ne bodo razočarane, in naj pridejo taki ali drugačni državni ukrepi, zanje bo boljše oziroma bo tisto obdobje, ki je pred nami in v katerem bomo morali verjetno nekoliko manj porabiti, kot pa proizvedemo, zato ker smo sedaj nekoliko več porabili, kot pa smo proizvedli. Vse te in take organizacije bodo lahko vse eventualne ukrepe in reorganizacije mnogo lažje prenesle kot pa tisti in taki, ki bodo do poslednjega dne špekulirali v inflacijski spirali.

Prepričan sem, da bo Železarna Ravne in vaša gospodarska skupnost tako kot doslej tudi v bodoče znala s svojim delom, s svojimi naprednimi mislimi, s svo-

Med proslavo

jo napredno tehnologijo dati svoj prispevek napredku celotne slovenske in jugoslovanske skupnosti in s tem tudi vašemu lastnemu standardu. V tem pogledu vam ne sicer za naslednjih 350 let, ker ni sigurno, če ne bodo naši zanamci čez 350 let rekli: »Ho, kako zaostali so bili naši

predniki, celo jeklo in železo so uporabljali. Mi ne vemo z njim nič več kaj početi!« Torej, želim vam v vaših naslednjih 35 letih najmanj tak, če ne še večji gospodarski, družbeni in politični napredek, kot ste ga dosegli v obdobju od osvoboditve do zdaj. Srečno!

Zgodovina — zakladnica delovnih navad

Govor predsednika DST Mihe Ošlaka

Spoštovani gostje, dragi delavci in delavke Železarne Ravne!

Z današnjo osrednjo proslavo delovna skupnost Železarne Ravne ne proslavlja samo 350-letnice železarstva na Koroškem, temveč tudi 25-letnico osvoboditve naše domovine in 20-letnico delavskega samoupravljanja.

Po končani zmagoviti ljudski revoluciji — po osvoboditvi je naša generacija doživela renesanso jeklarske industrije na Koroškem. To je današnja železarna Ravne — tovarna plemenitih jekel.

V železarni Ravne je proizvodnja jekla po drugi svetovni vojni leta 1946 znašala komaj 8.000 ton, medtem ko je bilo zaposlenih le 662 ljudi. Leta 1950 se je proizvodnja dvignila na 12.730 ton, zaposlenih pa je bilo 1.200 delavcev. Leta 1960 je znašala proizvodnja jekla 51.521 ton, število zaposlenih pa se je povzpelo na 2.477 delavcev. V letošnjem letu pričakujemo, da bo proizvodnja jekla narasla na 165.000 ton, zaposlenih v podjetju s stanjem 22. oktobra pa je 3.648 delavcev.

Prodaja naših izdelkov — realizacija, kot temu pravimo, nam nudi najboljšo sliko poslovnega obsega naše tovarne, čeprav spreminjanje cen ne daje popolne podobe. Realizacija je pa rasla takole:

— leta 1950 25.300.000 din

— leta 1960 124.000.000 din

Za letošnje leto pričakujemo, da bo realizacija presežena po planu in bo celo pre-

segla akcijski program, ki smo si ga zadali na svečanem zasedanju delavskega sveta tovarne 26. februarja letos. Predvidevamo, da bo prek 420 milijonov din realizacije. Hkrati moramo biti objektivni in priznati, da tu stalno dvigovanje cen in inflacijski pojavi prispevajo svoje. Železarna Ravne bo v letu 1970 izvozila za okrog 6 milijonov \$ na konvertibilno območje.

Upravičeno lahko trdimo, da se je v četrto stoletje iz zastarelega podjetja razvila moderna tovarna plemenitih jekel. Poslovni sklad železarne Ravne znaša po stanju 30. septembra 1970 231.639.000 din, od tega osnovna sredstva 174.655.000 din in 56.983.000 din obratnih sredstev.

Osebnih dohodkov v naši tovarni se formirajo tako, da neto osebni dohodek predstavlja 13,4 odst. realizacije oz. bruto 20,93 odst. realizacije. Osebnih dohodkov pa so znašali za 9 mesecev leta 1970 poprečno 1.391 din, za 9 mesecev leta 1969 pa 1.171 din. Res je, da so se osebni dohodki dvignili za okrog 19 odst. vendar pa to ne predstavlja realnega dviga, kajti medtem so tudi vsi drugi stroški porasli za okrog 12 odst., tako da so realni osebni dohodki porasli samo za okrog 7 odst.

Zaradi težke narave dela in kompliciranega proizvodno-tehnološkega procesa se zavedamo, da so osebni dohodki v črni metalurgiji zaposlenih še vedno prenizki v primerjavi z nekaterimi gospodarskimi organizacijami, hkrati pa pripominjamo, da

osebni dohodki v negospodarstvu hitreje rastejo kakor v gospodarstvu. To so čudne ugotovitve, ki pa so žal resnične.

Medtem ko se je gradila na Ravnah nova tovarna plemenitega jekla, je raslo na Čečovju novo naselje. Od leta 1945 do danes je bilo zgrajenih prek 1100 družinskih stanovanj v družbenem sektorju. Podjetje zadnja leta pomaga tudi pri gradnji individualnih stanovanj našim delavcem, ki so samo na območju krajevne skupnosti Ravne zgradili prek 370 individualnih hiš. Pa ne samo to. Železarna Ravne je pomagala pri gradnji gimnazije na Ravnah, zgradila Dom železarjev na Čečovju, Trgovski dom, pomagala pri gradnji zdravstvenega doma na Ravnah in gradnji bolnišnice v Slovenj Gradcu. Zgradila je metalurško industrijsko šolo, dva samska doma, internat metalurško industrijske šole, Dom telesne kulture, pomagala pri gradnji osnovne šole na Ravnah in pri reševanju vseh drugih, zlasti komunalnih problemov. Skratka, lahko rečemo, da se je vse začelo in nehalo pri železarni Ravne.

Tri in pol stoletja se je kaliko jeklo in tekkel je znoj. Ljudi Mežiške doline je spremljala sreča in nesreča, veselje in žalost. Bili so vzponi in propadi fužinarstva, pa ponovni vzpon — in v tem so se kalile generacije.

Današnja Železarna Ravne z bogatim izborom izdeluje kar blizu 200 vrst raznih orodnih, konstrukcijskih in specialnih jekel. Železarna Ravne je največji proizvajalec jeklene litine v Jugoslaviji in predstavlja njena proizvodnja $\frac{1}{3}$ vse jugoslovanske proizvodnje jeklotitine. Jugoslovanskemu tržišču damo okrog 30 odst. kovanega jekla, 90 odst. industrijskih nožev ter okrog 80 odst. pnevmatičnih strojev in orodij.

V polni meri se zavedamo, da je železarna Ravne v glavnem dograjena in da se bo v bodoče samo dopolnjevala — kompletirala, hkrati pa se bomo morali čimbolj orientirati na predelavo in obdelavo jekla ter na finalno proizvodnjo. V tem je naša pravilna usmeritev in taka naj bi bila naša bodoča pot.

Če hočemo, da bomo lahko smotrno izkoriščali vse proizvodne naprave in ostali moderna jeklarna plemenitih jekel, potem moramo voditi ustrezno kadrovsko politiko. Premalo imamo visoko kvalificiranih kadrov, zlasti s področja črne metalurgije, pa tudi strojnikov, ekonomistov in drugih visoko kvalificiranih kadrov nam primanjkuje. Zadnji dve leti smo temeljito spremenili politiko štipendiranja. Na vseh šolah štipendiramo 357 štipendistov. Redno zaposleni delavci v železarni Ravne imajo vso možnost dodatnega izobraževanja. Na Ravnah so trije oddelki višjih šol, na katerih se šola 55 izrednih študentov, na srednjih šolah pa 114. Tudi na visokih šolah imamo izredne študente. Razveseljivo je, da so letos prvič naši inženirji začeli s podiplomskim študijem.

Številne tečaje in seminarje, ki jih organizira železarna Ravne prek svojih strokovnih služb, obiskuje vsako leto na stotine naših delavcev. Od leta 1945 do danes je metalurška industrijska šola na Ravnah izšolala 1624 učencev za metalurške in kovinarske poklice, 161 pa jih je v tem času pridobilo srednjo tehniško izobrazbo.

Kot posebno poglavje v povojni zgodovini ravske železarne pa moramo omeniti delavsko samoupravljanje.

24. februarja 1950 se je prvič v zgodovini ravske železarne sestala prvo izvoljeni delavski svet, ki so ga sestavljali izvoljeni člani kolektiva in katerim so delavci zaupali načrtovanje in vodenje podjetja.

Prevzeli so proizvodna sredstva v svoje upravljanje, skupno z upravnim vodstvom so krojili načrte za nadaljnjo razširitev tovarne in kraja. Delavsko samoupravljanje imenujemo tudi šolo delovnih ljudi — ne brez vzroka. V obdobju od leta 1950 do danes se je vrstilo skozi 15 delavskih svetov prek 950 naših delavcev in na 222 zasedanjih reševalo in odločalo o raznih vprašanjih s področja železarne. V upravnih odborih je sodelovalo 172 zaposlenih, v posameznih komisijah, kot nižjih organih delavskega sveta ali upravnega odbora, pa je do sedaj sodelovalo 732 zaposlenih. V delavskih svetih sklopov obratov in svetih obratov ter raznih komisijah je do sedaj sodelovalo 867 zaposlenih članov kolektiva. Pri tem je treba pripomniti, da so posamezni člani bili večkrat zaporedoma izvoljeni v organ upravljanja ali pa so delali v dveh organih. V celoti vzeto pa je v 20 letih delavskega samoupravljanja v naši železarni v samoupravnih organih bodisi na nivoju podjetja, sklopov obratov ali v komisijah, sodelovalo 2.769 članov delovne skupnosti.

V vsem 20-letnem obdobju smo sodelovali skupno z družbeno političnimi organizacijami, Zvezo komunistov, sindikatom in mladino v duhu poglobljanja delavskega samoupravljanja — s ciljem, kako ga čimbolj neposredno približati delavcem. Iskali smo oblike in metode — iščemo jih še danes, nismo bili zmeraj z vsem najbolj zadovoljni. Zavedamo se, da bi bilo samozadovoljstvo za nas prej propad kot rast.

S tega izhodišča se nismo in se ne bomo nikoli umirili. Tako kot na področju proizvodnje in organizacije dela iščemo nove metode, ki nam bi več prinesle v dohodke, tako tudi na področju delavske samouprave iščemo in bomo iskali take oblike, ki bodo pritegnile člane kolektiva k upravljanju, zainteresirale čimveč zaposlenih k sodelovanju in čutu odgovornosti za dogajanje v kolektivu in kraju.

S spremembami, ki smo jih v letošnjem letu vnesli v naš samoupravni mehanizem, skušamo dati posameznim organom več poudarka glede strokovnosti, več čuta odgovornosti za politiko, ki jo ti organi vodijo. Na drugi strani pa predvsem centralni delavski svet skušamo razbremeniti posameznih nalog, ki so bile večkrat zanj le formalnega pomena.

Ne bi bilo objektivno danes dajati ocene, kaj vse smo s to organizacijo dosegli, vendar pa smo lahko optimisti v tem, da je tako delavsko samoupravljanje kot tehnologijo dela potrebno in nujno razvijati naprej ne glede na to, ali to vsem najbolj ustreza. To velja tudi za bolj ustrezno in sodobno organizacijo podjetja.

Pred dobrim letom dni smo se z referendumom odločili, da se Železarna Ravne združi z železarnama Jesenice in Štore. Priznati moramo, da je integracija že pokazala svoje dobre strani, predvsem kar se tiče usklajevanja in delitve proizvodnih programov, dolgoročnega sklepanja po-

godb z našimi potrošniki in skupnega nastopanja vseh treh železarn pod firmo združenega podjetja. Prepričani smo, da bo ob čistih računih integracija slovenskih železarn dosegla svoj cilj in namen, saj si za to generalna direkcija krepko prizadeva.

Bliža se kongres samoupravljalcev. Prav je, da že sedaj opozorimo na odstopanja od načel gospodarske reforme. Namesto da bi gospodarskim organizacijam po reformi leta 1965 ostalo več sredstev, je resnica žal nasprotna. Vsako leto gospodarskim organizacijam ostane manj. S tem je resno omajana materialna podlaga resničnega samoupravljanja.

Praksa kaže, da je tam, kjer je malo denarja, veliko samoupravljanja, in nasprotno, kjer je veliko denarja, je upravljanja mnogo manj.

Samoupravljalci — delovni ljudje pa pričakujemo nove razsežnosti samoupravljanja, ki bodo upoštevale minulo delo kot ekonomsko dejstvo našega gospodarskega in samoupravnega sistema, o čemer nam je 9. oktobra 1970 na Jesenicah obširneje govoril tov. Kardelj.

Prav je, da povem nekaj besed o močnih pojavih inflacije, o čemer je pred nedavnim obširneje razpravljal predsednik izvršnega sveta tov. Kavčič na predsedstvu CK ZKJ. Samoupravljalci podpiramo njegova stališča in prizadevanja, kakor so jih podprli na predsedstvu tudi drugi tovariši.

Železarna Ravne ima 350 let svoje zgodovine in s tem veliko tradicijo. O tradiciji pa moramo vedeti, da je sicer zakladnica delovnih navad in izkušenj, ki se prenašajo iz roda v rod, toda lahko je tudi škodljiva, če ni dovolj dovzetna za vse novo, sodobno in moderno.

Ko letos praznujemo 350-letnico fužinarstva na Koroškem, 25-letnico naše osvoboditve in 20-letnico delavskega samoupravljanja, se hvaležno spominjamo vseh tistih generacij, ki so s težkim delom in garanjem pomagale, da je Železarna Ravne postala to, kar danes je. Z današnje svečane proslave pozdravljamo vse naše upokojenke, vse naše bivše sodelavce, vse delavce — vojake in štipendiste Železarne Ravne.

Zgodovina koroškega jeklarstva je silno pestra. Uči nas o vzponih in propadih in o ponovnih vzponih. Današnja moderna, sodobna železarna Ravne v socialistični družbeni ureditvi pa nam je lahko porok jasne in svetle bodočnosti.

Občasne težave, ki se pojavljajo enkrat tu, enkrat tam, zdaj v tej, zdaj v oni obliki, nas ne smejo vreči s tira. Pogumno moramo po začrtani poti naprej. Naprej v nova desetletja zgodovine koroškega jeklarstva!

Sodelavci, odlikovani

ob 350-letnici

MEDALJE DELA

Anderlič Drago, Boh Franc, Brložnik Ernest, Burjak Olga, Gradišnik Jože, Hecl Jožef, Konič Jakob, Konič Jože, Krautberger Franc, Metulj Anton, Mravljak Ivan, Oblak Boštjan, Obretan Valentin, Paradiž Jože, Pavšer Alfonz, Pirtovšek Slavko, Planinšec Jožef, Ranc Jožef, Strekel Jože,

Predsednik skupščine občine Ravne Ivan Strmčnik je podelil državna odlikovanja

Tomaž Jožef, Tušek Ela, Valentar Bernard, Vinkler Rozalija, Zaletelj Janez.

MEDALJE ZASLUGE ZA NAROD

Čevnik Marija, Kerbev Jože, Novak Anica, Štruc Marica, Zavolovšek Karel.

Gregor Klančnik, direktor slovenskih železarn

Lovorike preteklosti so vodilo za prihodnost

Govor na slavnostnem zasedanju delavskega sveta ob 350-letnici železarne Ravne

Več kot četrt stoletja smo po osvoboditvi v železarni na Ravnah delali in ustvarjali, ne da bi slavili. Čakali smo na leto visokega jubileja in na tega smo osredotočili oblikovanje tovarne, kraja in nas samih. Trije veliki dogodki so se letos združili:

— 350-letnica, odkar se je pod slovensko roko v Mežiški dolini pričelo taliti in predelovati železo in jeklo,

— 25-letnica prave osvoboditve jugoslovanskih narodov in

— sklenitev 10-letnega obdobja največjih investicijskih naložb v zgodovini tovarne.

Velika je zgodovina celotnega slovenskega železarstva, bogata pa tudi socialistična sedanost in prepričan sem, da bo plodna, trdna in vplivna tudi prihodnost.

Poleg taljenja železa v daljni preteklosti, ki so ga v krajih sedanje Slovenije vršili predniki Kelti in nato Rimljani, se je po preseljevanju narodov pridobivanje te važne kovine na Gorenjskem začelo v začetku 16. in pri vas v vzhodni Koroški v začetku 17. stoletja. Potem ko je ulivanje in predelovanje železa že bilo spočeto, je Melhior Puc leta 1620 dobil koncesijo za gradnjo dveh novih talilnih peči, kar štejem za rojstvo izdelave in predelave železa in jekla v Mežiški dolini. Od

RED DELA S SREBRNIM VENCEM

Belovič Martin, Borštner inž. Jožef, Brodnik Ignac, Cappelari Jožef, Čivnik Ivan, Dornik Rudolf, Dretnik Mirko, Fanel Karel, Favai Smiljan, Ferk Otmar, Gašper Anton, Geršak inž. Jožef, Golob Franc, Gorenšek Rudolf, Gradišnik Mihael, Harnold Pavel, Ivartnik Ivan, Kačnik Franc, Kokalj Štefan, Kolar Marjan, Logar Ivan, Mak Blaž, Medl inž. Ferdo, Merkač Franc, Müller Dušan, Močnik Leopold, Paradiž Jurij, Petek Valentin, Potočnik Anton, Retko Franc, Sterkuš Luka, Stropnik Pavel, Šater Jožef, Španžel Anton, Telcer Franc, Teuš Jožef, Tomc Franc, Topler Jožef, Tušek Maks, Urnaut Maks, Večko Alojz, Viternik Maks, Volčanšek Bogomir, Vrčkovnik Ivan, Vrhovnik Feliks, Žnidar Janez.

RED ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO

Arnold Pavel, Cesar Pavel, Došen Djuro, Harum Alojz, Podržavnik Ivan.

RED REPUBLIKE Z BRONASTIM VENCEM

Dobovišek inž. Milan, Hromc Stanko, Šipek inž. Mitja.

RED DELA Z ZLATIM VENCEM

Florjančič Boris, Zupan inž. Ivan.

RED ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

Mahorčič inž. Franjo

sposobnost. Že v 19. stoletju so Ravne zaslovene s proizvodnjo žlahtnih vrst jekel, zato so njeni izdelki imeli odprto pot v bližnji in daljni svet. Orodna in druga jekla, kar priča ravenski muzej, so se izvažala v prekomorske dežele Bližnjega in Daljnega vzhoda, v južno in srednjo Ameriko kakor tudi na severno afriško področje.

Proizvodnja homogenih in žilavih legiranih ter drugih orodnih jekel, ki zahteva znanje, izkušnje in občutek, kar so si koroški fužinarji pridobili, je omogočila trdno prisotnost na tržišču, uvajanje tehnoloških inovacij in sledenje tehnični revoluciji pa je obdržalo veljavo koroških fužin vse do prve svetovne vojne in tudi po njej. V bivši Jugoslaviji jeklarna na Ravnah ni doživela omembe vrednega napredka. Vpliv inozemskih akcionarjev, ki niso imeli interesa za krepitev nacionalnega jugoslovanskega gospodarstva, je bil zaviralen, zaradi industrijsko nerazvite dežele pa je tržišče zahtevalo le izdelke navadnih jekel. Preorientacija proizvodnega programa od žlahtnih na navaden asortiment jekel je bila ob potrebah gradbeništva in poljedelstva neizbežna. V bivši Jugoslaviji je torej bila stagnacija jeklarne na Ravnah, šele ob vstopu v 2. svetovno vojno je bil z izgradnjo 10 t SM peči napravljen manjši investicijski poseg.

Ob osvoboditvi je takratni Guštanj z jeklarno na Ravnah bil bolj podoben muzejski zbirki kot industrijskemu kraju. Stavbe, objekti in naprave so v glavnem bili še iz 19. stoletja in starejšega datuma, v več kot v tri in pol desetletju pa je nastalo le nekaj stanovanjskih hiš. V tovarni pa sta bili novi dve, med okupacijo zgrajeni delavniški lopi. Ni se zato čuditi, če so prvi ruski strokovnjaki takratnemu načelniku za črno metalurgijo, iniciatorju ustanovitve Metalurškega inštituta v Ljubljani in sedanjemu profesorju metalurškega odseka fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani ing. Rekarju izjavili, da je treba jugoslovansko železarstvo graditi na novih osnovah, dalje je razvijati Štore, Ravne pa zapreti.

Pri nas, zlasti v Sloveniji, je bilo mišljenje drugo. Takratni minister industrije in rudarstva, častni občan Raven na Koroškem Franc Leskošek-Luka je s svojimi sodelavci dolgoročno razmišljal in jeklaro na Ravnah predvidel kot važnega proizvajalca žlahtnih vrst jekel. In tako se je zgodilo nekega februarskega dne 1946, da je delegat ministrstva industrije in rudarstva Slovenije v železarni Jesenice dr. Miha Potočnik po prihodu iz Ljubljane povedal dve novici: prvo, da bo tehniški direktor te železarne Viktor Kotnik premeščen v ministrstvo rudarstva v Beograd, in drugo, da so mene odredili za upravnika oz. direktorja jeklarne na Ravnah. Gustl Kuhar, domačin z Raven, glavni urednik tovarniškega glasila, tehnične literature in dokumentacije na Jesenicah, mi je rekel:

»Guštanj je 50 let za nami. Pojdi, nekoga navadi in čez dve leti se zopet vrni na Jesenice.« Luka pa mi je pred odhodom dejal:

»Jeklarna na Ravnah mora postati apoteka, proizvajalec žafrana med jugoslovanskimi železarnami.« Zato ni naključje, da se je zgodilo obratno, da je Gustl

Kuhar pet let za menoj prišel na Ravne in prevzel dolžnost sekretarja podjetja.

Prvo investiranje po osvoboditvi smo izvršili z izgradnjo druge proizvodne lopi topilnice ter s tem razširili prostor jeklo-livarne. V tem prostoru so bili nato montirani prvi kaluparski stroji, leta 1948 pa je iz Kragujevca posojene 1800 kg obločne peči na Ravnah prvič steklo elektro jeklo. To je že bilo v duhu prve petletke, ki je po preimenovanju železarno Guštanj predvidela za specializiranega proizvajalca žlahtnih jekel v liti, kovani in valjani obliki. Pod vodstvom generalnega direktorja črne metalurgije Viktorja Kotnika in neposredno kreativno prisotnega takratnega ministra težke industrije Franca Leskoška so na Ravnah snovani in v generalni direkciji dopolnjeni načrti postopoma postajali stvarnost.

Spomnite se na zanos tisti, ki ste takrat že sodelovali. Poleg rednega dela smo prosti čas izkoriščali za prostovoljna dela, gradili komunikacijske zveze, kanalizacijo, vodovod in se neposredno vključevali tudi v proizvodnjo jekla, ob tem pa smelo snovali, spretno obšli strateške pomisleke in korak za korakom železarno Ravne oblikovali v optimalnega proizvajalca in predelovalca žlahtnih jekel.

Leta 1949 so se kovači, ne da bi prenehali s kovanjem, znebili starih srednjeveških mračnih prostorov in nad glavo dobili novo industrijsko stavbo, opremljeno s potrebnimi žerjavi. Sledili so drugi objekti. Leta 1950 smo zasadili lopate na zahodni strani grofovskega vrta in proti vzhodu je rastle prek grofove vile, stanovanjske stavbe, mesnice in bivše uprave nova, sedaj stara topilnica, kjer je 1. maja 1952 steklo jeklo iz druge elektro obločne peči kapacitete 5 t, in dobrih šest mesecev pozneje iz nove 20 t SM peči, naslednje leto 1953 iz dveh visoko frekvenčnih in leta 1954 iz tretje 12 t elektro obločne peči.

Zahod

S tem so bile dane železarni Ravne tako na področju proizvodnje surovega jekla, jeklene litine in kovanega blaga nove razsežnosti. Že takrat smo kovali proizvodni program, ki ni zajemal le jekla kot reprodukcijskega materiala, namenjenega predelovalni industriji, temveč tudi kot osnovo mehanske predelave v končne izdelke znotraj tovarne. Naša orientacija je bila usmerjena predvsem na potrebe rudarstva, metalurgije in na tiste industrijske izdelke, pri katerih orodno jeklo služi kot vložek. Postopoma smo z vseh vetrov zbrali stroje in naprave ter organizirali in širili mehansko obdelovalnico ter poleg železarske proizvodnje kmalu postali poznani tudi s svojimi termično in mehansko obdelanimi končnimi izdelki.

Postopno in brez bolečin je bila na Ravnah dosežena preorientacija iz navadnih v kvalitetnejše končne izdelke ter s tem dosežena večja rentabilnost in skladnost proizvodnje s tržnimi potrebami. Z rastjo mehanizacije je bila ukinjena proizvodnja osi za kmečke vozove, podkev, krogel in cilpebsov, sočasno pa vpeljana nova proizvodnja kolskih slogov, industrijskih nožev, pnevmatičnih strojev, raznih orodij, sestavnih delov strojev in obnovljena proizvodnja listnatih in spiralnih vzmeti. V obdobju med letom 1954 in 1960, to je v času splošne stagnacije v jugoslovanski črni metalurgiji, na Ravnah niso bile izvršene večje investicijske naložbe v sredstva za delo. Ta leta so bila plodno izkoriščena s stalnim dopolnjevanjem proizvodnih zmogljivosti, osvajanjem tehnologije, nove proizvodnje ter stalnim izboljševanjem rentabilnosti poslovanja. Obseg proizvodnje je zato stalno rastle, rastle pa tudi akumulacija, ki je omogočila pospešeno gradnjo stanovanjskega naselja ter zbiranje sredstev in moči za nove, večje investicijske posege.

Smelo smo leta 1960 najprej s samofinanciranjem stopili v realizacijo pred tem načrtno zasnovane nove etape rasti in razvoja železarne Ravne. Podvojena realizacija leta 1964 je bila rezultat teh naložb v višini okrog 50 milij. din, ki so pomenele novo 25 t elektro obločno peč, srednjo progo nove valjarne, mehaniziranje jeklolivarne in kompletiranje mehanske obdelovalnice. Že med tem časom se je železarna Ravne z drugimi podjetji Združenja jugoslovanskih železarn leta 1961 s svojim investicijskim programom prijavila tudi v 47. natečaju Jugoslovanske investicijske banke, namenjenem za razširitev proizvodnje črne metalurgije. Z odobritvijo tega programa in sklenitvijo kreditne pogodbe je bila odprta pot največjih investicijskih naložb tri in pol stoletne železne zgodovine Mežiške doline.

Tudi ob tem razvoju je bila obdržana karakteristika proizvodnega programa železarne Ravne. To pomeni, da je bila ob osrednjih investicijah v metalurške obrate:

- zgrajena nova topilnica z dvema obločnima elektro pečema po 40 t,
- mehanizirana jeklolivarne,
- zgrajen obrat hladne predelave valjanega jekla,
- zgrajena lahka in bločna proga nove valjarne,
- povečevanje kovačnice pa je v teku, nismo izpustili gradnje in širjenja me-

hanske obdelave ter finalizacije izdelkov. Zgrajeni sta bili dve novi proizvodni lopi mehanskega obrata, opremljeni s sodobnimi stroji, in nova vzmetarna.

V železarni Ravne smo se vedno zavedali, da gradnja tovarniških objektov ne bo popolna, če ne bomo sočasno skrbeli tudi za stanovanja, objekte družbene ravnosti, zdravstvo, prosveto, kulturo in šport. Celo gostinstva in trgovine nismo izpustili. Posebna pozornost, kar priča razvito osnovno in srednje šolstvo, prisotnost srednjega in višjega strokovnega izobraževanja ter veliko število študentov, je bila posvečena vzgoji. Enostavno povedano, investiranje po osvoboditvi na Ravnah je bilo sistematično ob sočasnih naložbah v stroje in naprave ter objekte splošne porabe in družbene ravnosti ter v delovnega človeka.

Veliko prizadevanja in truda ter samoodpovedi je bilo potrebno, da smo dosegli take rezultate. Varčevanje in razsodna delitev dohodka, ki je omogočila akumulacijo in odvajanje v sklade, je dala plodove v obliki tovarniških objektov in objektov družbene ravnosti. V 25 letih po osvoboditvi je prebivalstvo Raven na Koroškem postalo bogatejše, sposobnejše, največji zaklad pa ima v razširjenem viru dohodka in življenja — v tovarni.

Kakor da bi se ob osvoboditvi 1945. leta na novo rodila, je po 25 letih tvornega dela železarna dobila diplomu zaokrožene celote, v evropske razsežnosti optimiranih proizvodnih zmogljivosti izdelovalca in predelovalca kvalitetnih in žlahtnih vrst jekel. Praznično oblečena je danes pred nami za to pomembno svečanost, saj ima z ravnimi, ki jo je dosegla, odprto pot za svojo največjo proizvodno tvornost, koristno nam in prihodnjim rodovom. Železarna Ravne je tovarna, ki je po osvoboditvi dosegla eno od največjih proizvodnih razširitev na Slovenskem. Postala je vodilna tovarna prave proizvodne ustvarjalnosti, kjer od starega železa do kompletnih pnevmatičnih in drugih strojev poteka zapleteni tehnološki postopek taljenja, litja, kovanja, valjanja, termične in mehanske obdelave jekla. Brez licenc in tuje pomoči je delovna skupnost gradila sebe in tovarno, osvajala proizvodnjo ter dopolnjevala tehnološke postopke in za jubilej dosegla zrelostno diplomu.

Ob Meži, ki je v preteklosti gnala kladiva obrtniških delavnic, imamo sedaj z modernimi stroji in napravami opremljene obrate talilnice, jeklolivarne, valjarne, kovačnice, jeklovleka, vzmetarne in mehanske obdelovalnice ter vse potrebne energetske naprave. Poleg urejenih notranjih komunikacijskih zvez je Meža, ki ni več pogonska sila, omejena v svoje betonsko korito in niti v slabem vremenu ne bo več delala preglavic.

Proizvodnji je na Ravnah vsa leta po osvoboditvi bila namenjena celotna izobraževalna, investicijska in druga aktivnost. To se vidi iz rasti poslovnega obsega v vseh letih po osvoboditvi. Medtem ko je leta 1939, tj. ob začetku 2. svetovne vojne, proizvodnja surovega jekla v jeklarni na Ravnah znašala 7557 t, se je ta 1950 povišala na 12.731 t, 1955 na 38.090 t, 1960 na 51.521 t, 1965 na 98.383 t in letos predvidoma na 150.000 t. V primerjavi s predvojnimi obsegom se je torej letna ko-

ličina proizvedenega jekla na Ravnah 20-krat povečala.

Blagovne proizvodnje, to je izdelkov za tržišče, je 1939. leta bilo dosežene 6.020 t, v svobodi 1950. leta 11.137 t, 1955. leta 24.705 t, 1960. leta 29.570 t, 1965. leta 56.577 t in letos se predvideva 105.000 t. Fizični obseg blagovne proizvodnje se je torej po osvoboditvi povečal za 17,5-krat. Razlika proti povečani proizvodnji surovega jekla vsebuje povečano notranjo predelavo, upoštevati pa je treba, da se je pred vojno talilo tudi sivo železo. Najrealnejši prikaz napredka nam kaže vrednost blagovne proizvodnje, realizirane na tržišču. Obračunana po sedanjih cenah, je ta leta 1939 znašala 11,8 milij. din, v letošnjem jubilejnim letu pa bo znašala okrog 440 milij. din ali 37-krat več.

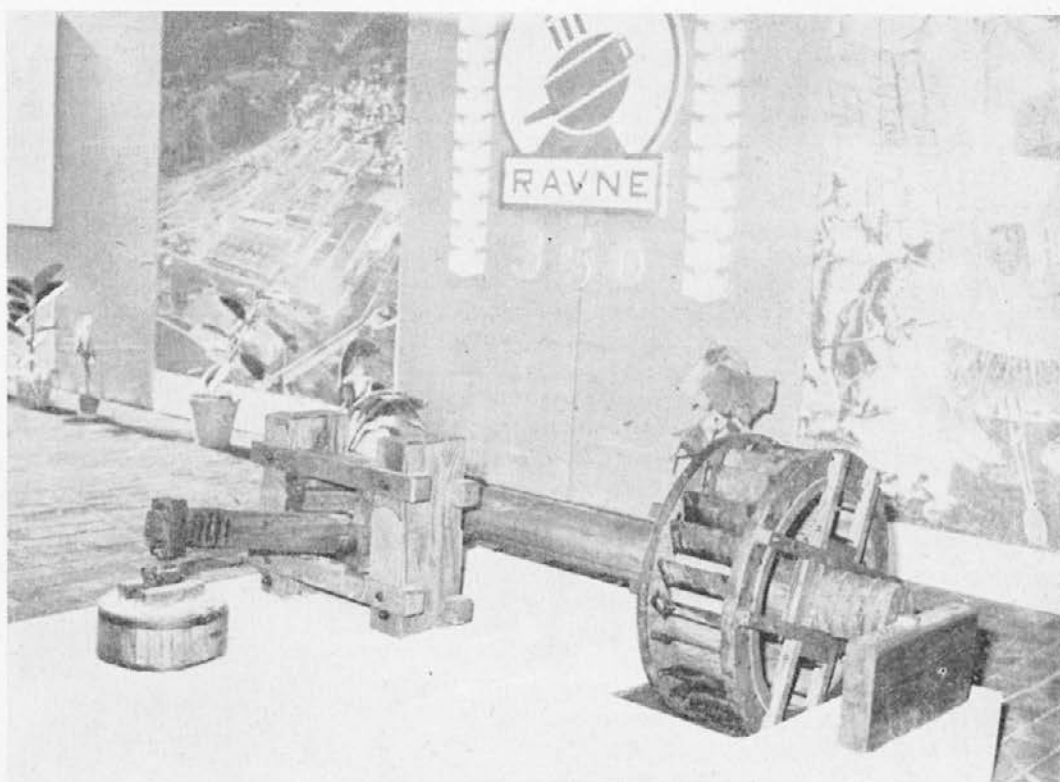
Medtem se je logično znatno povečalo število zaposlenih. V primerjavi s sedanjim stanjem, ko je v železarni 3650 delavcev, ta tovarna daje varno zaposlitev in kruh skoraj 3250 ljudem več, kar je 9-krat več kot pred vojno. Ako bi pri tem upoštevali še tiste delavce, ki v gradbenih organizacijah, obrti, komunali, sekundarni in terciarni dejavnosti neposredno in posredno na Ravnah delajo zaradi železarne, bi prispevek te tovarne prebivalstvu in življenju slovenske Koroške bil še znatno večji.

Iz povedanega se vidi tudi povečana produktivnost dela. Medtem ko je pred 2. svetovno vojno realizacija na enega zaposlenega, obračunana po sedanjih cenah, znašala 29.000 din letno, bo ta letos znašala 123.000 din ali 4,25-krat več.

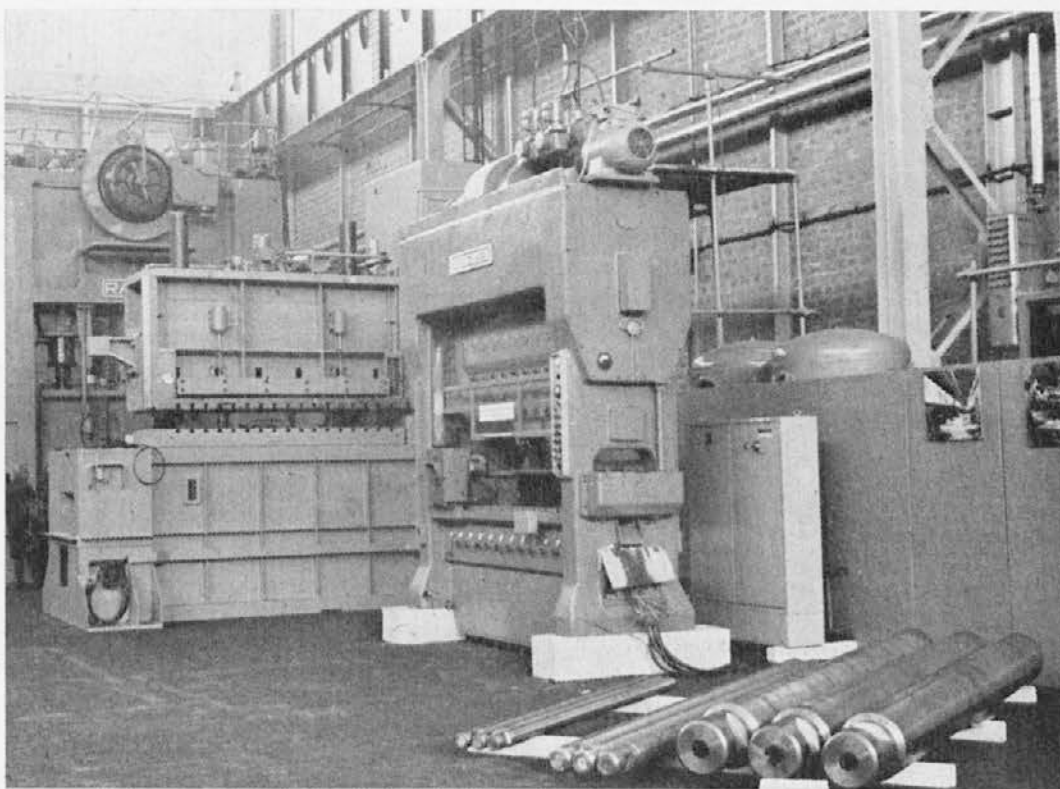
Ravne pa so kakor pred enim stoletjem zopet uspešno prisotne na zunanjih tržiščih evropskih in prekomorskih dežel. Med drugimi so kitajske luke zopet cilj tovora ravnskih jekel. Okrog 6 milij. \$ bo obseg izvoza letošnjega leta. S tem Ravne niso samo med največjimi izvozniki, temveč zavzemajo tri petine celotnega izvoza slovenskih železarn.

To so proizvodno ustvarjalni rezultati, s kakršnimi se lahko ponaša redko katera delovna skupnost. Obogateni z modernimi sredstvi za delo, z znanjem in izkušnjami, smo ob tem jubileju kot na startu pred novo veliko etapo, ki bo morala pomeniti neprestano povečevanje črpanja tega neusahljivega zaklada. Kot do sedaj na Ravnah, na lovorikah daljnje in bližnje preteklosti ne boste smeli počivati. To naj vam bodo le nabrane izkušnje in vodilo za uspešnejše in tvornejše delo v prihodnje. Razsežne so vam odprte možnosti in potrebe za organizacijsko, tehnološko, finančno-komercialno in načrtovalno izživljanje, najti boste morali metode in sredstva, da bi kreativno sposobni strokovno vodstveni delavci in kvalificirani ustvarjalci lahko čim bolj plodno in učinkovito delovali.

Zahtevnega in zapletenega dela je od proizvodnje in metalurške predelave jekla do izdelave končnih mehansko obdelanih izdelkov dovolj. Obdelava, dodelava in predelava bo za največje izkoriščanje pridobljenih proizvodnih zmogljivosti morala biti na Ravnah predmet posebne pozornosti. Preseneča podatek, da je železarna kljub močno razviti notranji predelavi pretežno tržni proizvajalec jeklenih izdelkov, namenjenih kot reprodukcijski mate-

Zgodovina —

— in sedanost na razstavi naših izdelkov

rial predelovalni industriji. Zlasti sedaj, ko je na podlagi investiranja po 47. natečaju povečana proizvodnja surovega jekla, je porastla moč metalurške strani tovarne. V devetih mesecih letošnjega leta je železarna dala 84 odst. izdelanega blaga talilnice, jeklolivarne, valjarne, kovačnice in jeklovleka domačim in tujim kupcem in le 16 odst. izdelkov teh obratov je služilo kot vložek vzmetarni in mehanski obdelovalnici. Teh 16 odst. blaga metalurških obratov pa je v končni realizaciji predelovalnih obratov vendar dalo skoraj 30 odst. dosežene realizacije ali izkupička od prodaje odjemalcem.

Zanimiv je tudi podatek 9-mesečnega izvrševanja načrtovane in z akcijskim programom predvidene proizvodnje. Me-

talurški obrati od livarne do kovačnice so predvideno količino blagovne proizvodnje dosegli in presegle, v zaostanku pa je predelava od jeklovleka do mehanske obdelovalnice. Tudi v produktivnosti dela, merjeni v tonah na zaposlenega, obrati jeklovleka, vzmetarne in mehanske obdelovalnice zaostajajo za načrtovanimi rezultati in celo za dosežkom iz leta 1969. Mehanska obdelovalnica in vzmetarna v produktivnosti tudi po vrednosti dosežene blagovne proizvodnje na zaposlenega nista na ravni 1969. leta.

Res je, da bi prikaz doseženega dohodka verjetno dal drugo sliko, pa vendar vas morajo povedane ugotovitve vzpodbuditi za pospešeno nadaljevanje politike dodelave in predelave jekla znotraj tovar-

ne. Obseg, ki smo ga do sedaj dosegli, je tak, da kliče po taki organizacijski obliki tovarne, ki bo vzpodbujal takó metalurško proizvodnjo kot strojno predelavo jekla. Od specializirane norveške firme IKO in s strokovnimi ljudmi železarne obdelani predlog, ki organizacijsko predvideva dva glavna stebra proizvodno poslovne ustvarjalnosti — prvi, ki zajema metalurško stran od surovega jekla do litih, kovanih, valjanih in vlečenih izdelkov, in drugi, ki zajema celotno strojno predelavo v končne izdelke — je gotovo dobro izhodišče za primernejšo organizacijsko obliko sedaj že visoko razvite železarne Ravne.

Ponosan sem, da sem na celi razvojni poti po osvoboditvi bil med vami. Hvaležen sem Luki, ki me je za Ravne odredil, hvaležen pa tudi vam, saj nikjer ne bi mogel dobiti toliko pravih tovarišev in prijateljev, kot sem jih dobil med vami. V sili se spozna prijatelja. Nikoli ne bom pozabil na čas, kako ste me vi, ali prav zagotovo vaši očetje, ulovili, ko sem brez lastne krivde na prednji poziciji našega vzpona spodrsnil, da nisem padel v globino pozabe. Ta tovariška gesta koroških fužinarjev mi je okrepila vero v ljudi, zato sem zatem še z večjo vnemo poskušal prispevati svoj delež pri gradnji socializma na Ravnah.

Prek 90 odst. proizvodnje celega podjetja je v obliki jekla kot reprodukcijskega materiala namenjenega kovinsko predelovalni industriji, kar pomeni, da vse organizacije združenega dela veže ista usoda. Prepričani smo zato, in to na podlagi že doseženih rezultatov, da bo skupno nastopanje, medsebojno podpiranje in enotno reševanje poslovne problematike koristno vsem organizacijam združenega dela in tudi vam na Ravnah. Ob tem, da razpolagate z velikim materialnim in ljudskim potencialom, se morate vendar zavedati, da je 58 odst. sredstev, s katerimi razpolagate, tujih. Brez upoštevanja vrednosti objektov družbene ravní, ki niso več v našem upravljanju, tovarna razpolaga z 231,64 milij. din poslovnega sklada, poleg tega pa ima najetih dolgoročnih in kratkoročnih kreditov v višini 317 milij. din. Le če se upošteva razlika med dolžniki in upniki, ki sedaj znaša okrog 78 milij. din, tovarna razpolaga z 49 odst. lastnih sredstev, vemo pa, da vsi dolžniki niso izterljivi.

Zahtevna finančna problematika, ki je v celem podjetju še bolj izrazita, saj lastna sredstva ne dosegajo niti 40 odst., je torej tudi v železarni Ravne kot organizaciji združenega dela še naprej prisotna. Vzrokov za to stanje je več. Ne smemo si zapirati oči in priznati moramo, da je delno posledica naših subjektivnih slabosti, več pa je vendar objektivnih razlogov. Železarne so

— izgubile amortizacijo v prvem desetletju in jo nato še eno desetletje le polovično oblikovale,

— izgubile dohodek v času pretiranega namenskega uvoza, ki je zavrl izkoriščanje kapacitet leta 1967 in 1968,

— prelele svoj dohodek na druga področja v času visoke inflacije in zato kljub visoki proizvodnji in nizkim prejemkom zaposlenih poslovale brez akumulacije,

— izgubile svoj dohodek zaradi zadrževanega in negospodarskega realiziranja investicijskega programa po 47. natečaju.

Visoki dolgovi so sedaj ovira pristopu k dopolnjevanju sredstev za delo, odpravi ozkih grl, nabavi novih proizvodnih sredstev in osvajanju sodobnejših tehnoloških postopkov na področju proizvodnje in predelave jekla.

Čestitati vam je treba k uspehom, ki ste jih dosegli zadnje čase na novih objektih, ki do sedaj niso bili zadosti izkoriščeni, kot sta vakuumska naprava za odplinjevanje tekočega jekla in indukcijska naprava za kaljenje kovanih valjev, krona tega uspeha pa je vključitev druge 40 t obločne peči v redno obratovanje. To je brez dvoma dogodek, potreben pozornosti vse slovenske javnosti, saj pomeni vsaj 60.000 t nove količine surovega elektro jekla letno. To pa nas je privedlo k novim problemom.

Sinhronizacija dela obeh peči, ki bosta izmenično morali imeti topljenje in šarže, da bi enakomerno in rentabilno izkoristili naprave, bo sedaj važna naloga programerjev in topilcev. Povečal se bo tudi deficit na področju starega železa. Iskanje novih virov vložka, pridobljenega po najnovejšem neposrednem redukcijskem postopku, je izhod v trdnjšo prihodnost slovenskega jeklarstva, ki bo v naslednjih letih skoraj pol milijona ton ali 60 odst. celotne proizvodnje surovega jekla proizvajalo v elektro pečeh. Le združeno se lahko rešuje ta problematika.

Združeno podjetje slovenske železarne že razpolaga z osnutkom srednjeročnega razvojnega programa, ki proti letošnjim dosežkom predvideva leta 1975 povišanje proizvodnje surovega jekla od 630.000 t na 800.000 t, blagovne proizvodnje od 510.000 ton na 801.50 t in realizacije od 1,5 na 2,5 milijarde din. Tak razvoj bi nas po velikosti obdržal na čelu slovenskih proizvodnih organizacij. Njegova ustvaritev ni odvisna samo od nas, temveč tudi od drugih faktorjev. Osrednji subjekti so bližnji potrošniki.

Ti morajo, če hočejo varno delati v prihodnje, ne le z odobravanjem naših zasnov, temveč s sodelovanjem in soudeležbo prispevati svoj delež za ubrani razvoj proizvodnje in predelave jekla na Slovenskem. Naš načrt predvideva 60 odst. prodaje valjanih, vlečenih, kovanih in litih jeklenih izdelkov na oddaljenosti do 300 km od železarn, ostalih 40 odst. pa na bolj oddaljene kraje drugih republik in v inozemstvo. Le za visoko vredne in končne izdelke železarn, zaradi doseganja višje produktivnosti dela, zasnova predvideva prodajo na širši tržni prostor.

Pridobivanje bližnjih odjemalcev metalurških izdelkov ter medsebojno strukturalno usklajevanje proizvodnje je sedaj naša prva, najvažnejša skupna naloga. To bomo najlažje reševali z dobrimi poslovnimi odnosi in tekočim izvrševanjem sklenjenih kupnoprodnajnih pogodb. Namen je z vsemi potencialnimi kupci skleniti dolgoročne okvirne pogodbe s predvideno udeležbo. Taka povezava s kupci nam bo zagotovila tudi pospešeno reševanje, v osnutku srednjeročnega načrta predvideno vračanje izgubljenega dohodka v obliki konverzije dolgoročnih kreditov v predstavnikiških organih.

To pa seveda ni vse, na kar je usmerjena naša strategija. Poleg zagotovljene glasmaja izdelkov je za rentabilnost poslovanja važno tudi primerno oskrbovanje s surovinami, pomožnim materialom in energijo. Tu mislim na surovo in staro železo, na metalizirane pelete, slabe ter gredice, ferolegure, ceneno elektro energijo, tekoča goriva in plin. To področje uspešno lahko rešujemo le v združenem podjetju, zato mu tudi posvečamo posebno pozornost.

Zgodovina se ponavlja. Pred dobrimi 70 leti se je s Prevalj proizvodnja jekla preselila k surovinskemu izvoru. Podobno je skoraj v istem času ukrepala, potem ko je uporaba gorenjskih rud postala neekonomska, Kranjska industrijska družba z izgradnjo plavžev pri Trstu. Tak izhod iščemo tudi sedaj.

Prednosti Slovenije v dostopu na morje so zlasti za proizvodnjo jekla take, da v daljnji prihodnosti ne bodo imele ostati neizkoriščene. Uvoz bogatih železnih rud bo naša prihodnost, v kateri računamo na cenejšo in rentabilnejšo proizvodnjo jekla. To je drugi pogoj obstanka in razvoja samostojne proizvodnje jekla na Slovenskem. Poseg na take daljnosežne načrte je, kakor vedno pri izgradnji objektov črne metalurgije, odvisen od intervencijskih sredstev in uspešne prisotnosti družbe.

Železarna Ravne v osnutku razvojnega programa našega podjetja zavzema važno mesto. Za naložbe v osnovna sredstva ta predvideva 143,1 milij. din, za povečanje trajnih obratnih sredstev pa dodatnih 123,445 milij. din. Ob ustvaritvi tega osnutka razvoja se bo letna realizacija povzpela prek 700 milij. din, ob 4000 delavcih pa bo produktivnost znašala 175.000 din na zaposlenega letno, kar je 47 odst. več od dosežka devetih mesecev letošnjega leta.

Pohvalimo se lahko, da smo na Ravnah investirali brez spodrslijavev. V tej tovarni ne moremo govoriti o zgrešenih naložbah, govorimo pa lahko o nepopolnih naložbah. Dopolnitev proizvodnih agregatov je pogoj predvidene rasti proizvodnje. Ker vemo, da dodatna sredstva ne bodo padla na neplodna tla, bomo prizadevnost Raven vedno z zaupanjem podpirali.

Železarna Ravne je najbolj dognana organizacija združenega dela našega podjetja. Pomeni važen člen jugoslovanske industrijske proizvodnje, je največji jugoslovanski proizvajalec jeklene litine in žlahtnega valjanega jekla, daje 40 odst. kovanega blaga, 90 odst. pnevmatičnih strojev in 80 odst. industrijskih nožev. Postala je zdrava proizvodna organizacija, ponos slovenskega gospodarstva, vzor in luč vseh koroških Slovencev. Rast železarne Ravne po osvoboditvi pomeni prepoved prebivalstva, ki bo imel svoj narodnostno sociološki vpliv zlasti takrat, ko bo združeno podjetje svojo proizvodno dejavnost razširilo tudi na področje Slovencev onstran državnih meja.

V imenu Združenega podjetja slovenske železarne delovni skupnosti železarne Ravne k visokemu jubileju iskreno čestitam. Čestitam in obenem se zahvaljujem vsem današnjim odlikovancem ter vsem drugim požrtvovalnim delavcem v tovarni in zunaj nje, ki so dali svoj delež plodni

Predlogi sindikatov Slovenije za ublažitev druginje

Od hitrega ukrepanja je odvisna učinkovita ublažitev položaja delavcev z najnižjimi dohodki ter družin z najnižjimi prejemki

Letos na pomlad smo v sindikalnih organizacijah Slovenije podrobno obravnavali nezadržno povečevanje življenjskih stroškov. O tem smo sprejeli stališča, ki smo jih tudi poslali skupščini SRS in njenemu izvršnemu svetu ter svetu Zveze sindikatov Jugoslavije. Predlagali smo predvsem ocenitev delovanja gospodarskega sistema in tekočih gospodarskih ukrepov, ki spodbujajo nepričakovano hitro inflacijo, in se zavzeli za regresiranje cen nekaterih osnovnih življenjskih potrebščin, dokler ne bi zavrli inflacije. Mislili smo na regresiranje oziroma subvencioniranje tistih osnovnih življenjskih potrebščin, ki zagotavljajo minimalni življenjski standard, saj bi s tem okrepili socialno varnost predvsem delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki in družin z najnižjim družinskim dohodkom.

Znano je, da so cene in življenjski stroški naraščali tudi v poletnih mesecih, in da naraščajo še sedaj, kar najbolj občutno bremeni življenjske pogoje velikega dela prebivalstva z nizkimi dohodki in prejemki. V minulem septembru so bile cene že za 13 odst. nad povprečnimi cenami v lanskem letu. Zaskrbljujoče naraščajo tudi cene industrijskih proizvodov, ki so bile do letos vedno dokaj stabilne in se iz leta v leto povečevale le za 2 ali 3 odst. Letos v septembru so bile za 13,9 odst. višje od cen v lanskem letu, za vseh devet mesecev letošnjega leta pa so se povečale že za 10,4 odst. v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. In kar je najbolj zaskrbljujoče, poznavalci teh gibanj napovedujejo tudi za naslednje mesece enako stopnjo naraščanja cen!

Potrošniki najbolj občutijo spremembe pri cenah živil, ker jih dnevno kupujejo, in spremembe cen raznih uslug. Najbolj se dražijo vrtnine, kruh, meso in mesni izdelki. Mesni izdelki so se letos že podražili za tretjino, meso za več kot četrtno, jajca, mleko, mlečni izdelki in maščobe pa za približno desetino. Na podražitev žitnih izdelkov je še posebej občutno vplivala nedavna podražitev pšenice. Storitvene usluge so letos za 14,6 odst. dražje kot lani, saj so se povečale cene obrtnih storitev za 17,2 odst., komunalnih storitev za 26,9 odst., najmanj pa so se povečale stanarine.

Življenjski stroški so se v letošnjih devetih mesecih povečali v primerjavi z istim obdobjem lani za 11,4 odst. To povečanje je že sedaj večje, kot je bilo v vsem lanskem letu, ko je bilo 10,5 odst. Največji vpliv na povečanje življenjskih

stroškov ima podražitev hrane, ki je po naši sestavi življenjskih stroškov letos za več kot 15 odst. dražja kot lani. Ker lahko v naslednjih mesecih pričakujemo nadaljnje povečanje življenjskih stroškov, saj se dogaja tako v vsakoletnem ciklu, se nam obetajo še težji življenjski pogoji za delavce z najnižjimi osebnimi dohodki, družine z nizkim družinskim dohodkom in upokojeince.

Akcija, ki smo jo sprožili na II. konferenci sindikatov Slovenije junija letos, da ne bi bilo več osebnega dohodka v delovnih organizacijah pod 800 dinarjev, je sicer povzročila nekatere pozitivne premike. Še vedno pa prejema mesečne osebne dohodke do 800 dinarjev v Sloveniji približno 77 tisoč zaposlenih ali 17,7 odst. Ob tem poraznem podatku zaskrbljuje še posebej dejstvo, da delovne organizacije, ki jih tare ta problem, razen redkih izjem še niso predložile programov za preusmeritev v tako proizvodnjo, ki bi v bližnji prihodnosti zagotavljala najnižje osebne dohodke 800 dinarjev.

Vse povedano narekuje potrebo proučiti nekatere instrumente v našem sistemu, ki bodo blažili najbolj kritične socialne razlike. Zlasti bo treba v bodoča tržna gibanja zavestno vgraditi sistem subvencioniranja nekaterih osnovnih življenjskih proizvodov (kruh, mleko itd.), kar delajo skoraj vse države v svetu, da s tem blažijo socialne razlike. Podražitev pšenice pri nas kaže, da se tega odreka, ne da bi se zavedali posledic. Pri stališču, da je treba subvencioniranje nekaterih življenjskih proizvodov oziroma po-

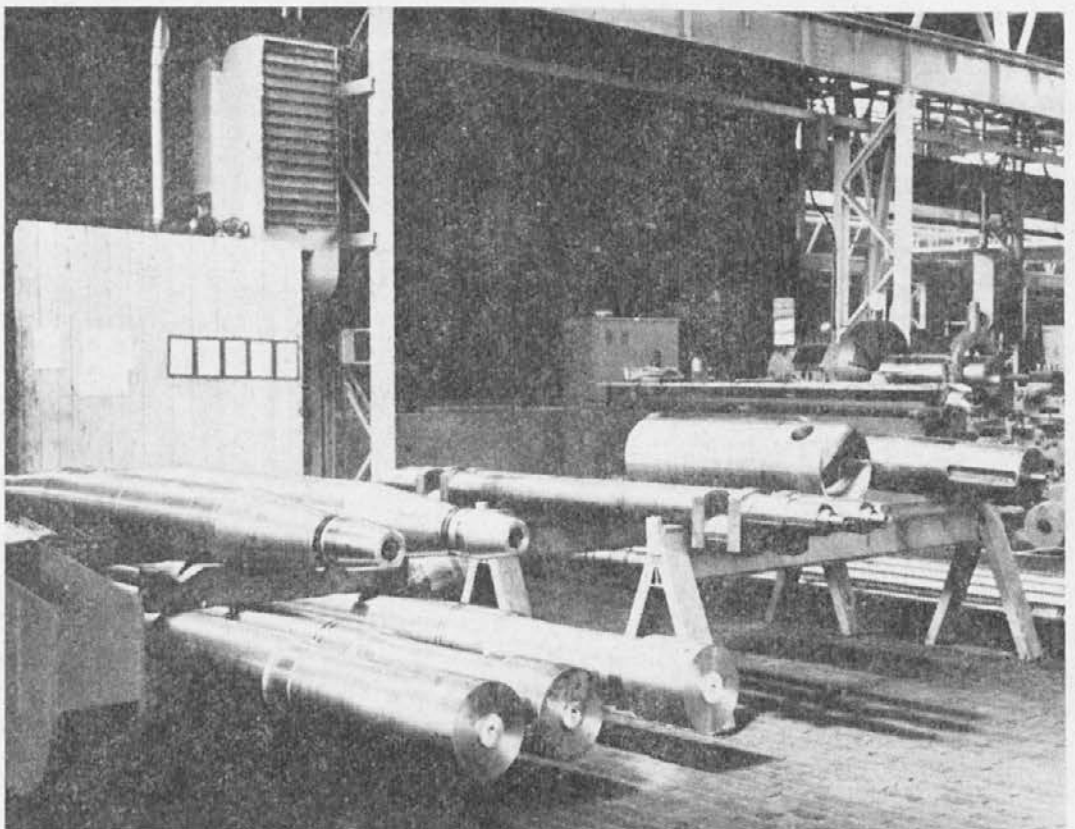
trebščin vgraditi v naš sistem, vztrajamo celo neodvisno od stopenj inflacije.

Za sedanji socialno-gospodarski položaj družine imamo kot bistveni indikator le upravičenost do prejemanja otroškega dodatka. Dokler ne bomo imeli še drugih kriterijev, predlagamo temeljito proučiti vlogo vseh oblik otroškega varstva. Otroški dodatek prejema v Sloveniji nekaj nad 100.000 upravičencev, ki preživljajo več kot 195.000 otrok. Med upravičenci do tega dodatka je okrog 50.000 takih, katerih zakonski tovariši niso zaposleni, več kot 14.000 je samohranilcev, 82.000 upravičencev pa se preživlja samo s sredstvi iz delovnega razmerja. Od vseh prejemnikov otroškega dodatka je 45.000 zaposlenih v industriji in rudarstvu. Mesečni povprečni osebni prejemki na družinskega člana upravičencev do otroškega dodatka so samo 355 dinarjev!

Teh nekaj podatkov kaže ob sedanjem naraščanju cen nujno spremeniti politiko otroškega varstva. V skladu za otroško varstvo so namreč določene rezerve, ki jih je mogoče porabiti za te namene brez dodatnih obremenitev gospodarstva.

V Sloveniji je sedaj prijavljenih pri zavodih za zaposlovanje okrog 17.000 nezaposlenih delavcev. Nizek premoženjski cenzus dovoljuje, da prejema samo 6,45 odst. nezaposlenih nadomestilo za brezposelnost. V skladih, s katerimi razpolagajo zavodi za zaposlovanje, pa bo do konca leta že nad 9 milijonov dinarjev za izboljšanje gmotnega položaja brezposelnih. S predlogom republiškega zakona o denarnem nadomestilu delavcem med začasnno brezposelnostjo je predvideno, da se bo premoženjski cenzus povečal in da se bo upoštevalo tudi število otrok, ki jih imajo brezposelni. Ker na zakon ni moč več dolgo čakati, ga bo treba čimprej sprejeti po hitrem postopku.

Poleg naštetih vprašanj bo po našem mnenju treba urediti še nekatere druge

četrtstoletni gradnji socializma na Ravnah. Z lepoto prirode obogatene, so Ravne postale urejeno politično, gospodarsko, zdravstveno, prosvetno, kulturno in športno središče Koroške. Po pomembnosti naj bi v prihodnje še pridobile, zato kličem:

NAJ ŽIVI ŽELEZARNA RAVNE!

Kompozicija

zadeve, kot je npr. nadomestilo za čas delavčeve začasne nezmožnosti za delo, podpreti prizadevanje republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije za ponovno uskladitev in valorizacijo pokojnin, ki mora upoštevati vpliv sedanjih podražitev na življenjske pogoje upokojencev. Podpreti moramo tudi prizadevanja, da se še letos pripravi predloge za subvencioniranje stanarin tistim družinam, ki imajo nizke družinske prejemke, ker se pričakuje odmrznjenje stanarin v začetku prihodnjega leta.

Na osnovi že obrazloženih ugotovitev je predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije na seji 14. oktobra letos predlagalo naslednje nujne ukrepe, za katere vemo, da ne pomenijo trajnih rešitev, če jih ne bo spremljal širši program stabilizacije našega gospodarstva:

1.

Nekatere življenjske potrebščine, med katere štejemo osnovna živila in stanarino, naj se diferencirano subvencionira oziroma regresira z družbenimi sredstvi, hkrati pa naj se to stališče upošteva pri bodočih sistemskih rešitvah. Tudi tako bo mogoče zavreti naglo naraščanje cen na tem področju in vplivati na uravnavanje socialnih razlik ter na večkrat stihijsko gibanje osebnih dohodkov. Vztrajamo pri predlogu, naj zvezni izvršni svet in odgovorni organi v Sloveniji brez odlaganja izdelajo predlog ukrepov, ki bodo trajneje stabilizirali tržišče osnovnih življenjskih potrebščin. Če navedeni organi menijo, da to ni mogoče, naj tako stališče utemeljijo in javno razložijo.

2.

Čimprej naj se sestane republiška skupnost otroškega varstva, prouči gibanje življenjskih stroškov in njihov vpliv na koristnike raznih oblik otroškega varstva ter sprejme odgovarjajoče ukrepe ter predloge (npr. o valorizaciji cenzusa za upravičenost do otroškega dodatka, o valorizaciji višine otroškega dodatka, o povečanju pomoči družinam, ki dobivajo otroške dodatke, o subvencijah za prehrano otrok v šolah in otroških vrtcih, o določitvi višine pomoči za novorojenčke). Posebej je treba proučiti mejne primere glede cenzusa upravičenosti do otroškega dodatka.

3.

Skupščina SR Slovenije naj čimprej po hitrem postopku sprejme predlog zakona o denarnem nadomestilu delavcem med začasno brezposelnostjo. Predlog zakona že pripravljajo upravni organi.

4.

Pokojnine, priznane v prejšnjih obdobjih, naj se uskladi z novopriznanimi pokojninami in valorizira, pri čemer se mora upoštevati vpliv sedanjih podražitev na življenjske pogoje upokojencev. To je treba storiti s 1. januarjem 1971 na način in v višini, kot to predlaga skupščina skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije. Pri tem dajemo podporo predlogom o blažji regresivni valorizaciji življenjskih stroškov.

5.

Še letos se naj prouči subvencioniranje stanarin zaposlenim z nizkimi osebnimi

dohodki oziroma družin z nizkimi prejemki zaradi predvidene odmrznitve stanarin. O tem je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije že opozoril izvršni svet skupščine SR Slovenije na osnovi stališča svoje komisije za življenjske in delovne pogoje in stališč plenuma sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije opozarja, da uresni-

čuje predlaganih ukrepov — z izjemo prvega, ki govori o diferenciranem subvencioniranju oziroma regresiranju nekaterih življenjskih potrebščin z družbenimi sredstvi — ne bo terjala za letošnje leto dodatnih sredstev, ker so ta že zbrana. Od hitrosti, s katero se bomo lotili uresničevati predlagane ukrepe, je v veliki meri odvisna učinkovita ublažitev položaja delavcev z najnižjimi dohodki oziroma družin z najnižjimi prejemki.

Krepiti slovensko železarstvo

Razgovor železarjev z Edvardom Kardeljem na Jesenicah

9. oktobra letos je direkcija ZPSŽ priredila na Jesenicah razgovor o slovenskem železarstvu, katerega so se udeležili član sveta federacije Edvard Kardelj, predsednik IS SRS Stane Kavčič, predsednik CK ZKS Franc Popit ter predstavniki vseh treh slovenskih železarn.

V uvodu je generalni direktor Klančnik, ki je razgovor vodil, orisal stanje v slovenskem železarstvu. Povedal je, da je leto 1970 leto načrtovanja za dobo naslednjih 5 in 15 let. Slovenski železarji stojijo pred odločitvijo, ali krepiti 114. ali pa 117. panogo. Čeprav Slovenci ne nameravamo bistveno povečati proizvodnje jekla, ta dilema kljub temu ostaja. Greh slovenskih železarjev so visoki proizvodni stroški surovega železa in jekla, breme pa oddaljenost od surovinskih baz. Poleg teh težav in pomanjkanja strokovnjakov ter kvalificiranih delavcev za črno metalurgijo naj bi razgovor obravnaval predvsem oblike sodelovanja črne metalurgije s kovinsko predelovalno industrijo, kot npr. z Gorenjem, TAM, IMV, EMO ter hrvaškimi predelovalci od Broda do Reke.

Tovariš Edvard Kardelj je na začetku načel vprašanje, ali naj Slovenija še nadalje gradi in razvija črno metalurgijo. Smatra, da je to nujno potrebno, da pa je treba slovensko železarstvo prilagoditi tendencam sodobnega razvoja gospodarstva. O dilemah razvoja je treba čimprej zavzeti stališča, ker je železarstvo slovenskemu gospodarstvu potrebno. Razvijati se mora v taki meri in se usposobiti za tako strukturo dohodka, da se bo čimbolj zavarovalo pred udarci trga. To pomeni razvoj usmeriti v jačanje baze ter polfinalno in finalno proizvodnjo.

Možnost razvoja železarstva pri nas je v pogodbenih odnosih oziroma v kreditnem sistemu s potrošniki ali v razvoju lastne predelovalne industrije. Ob tem se postavlja vprašanje možnosti medsebojnih odnosov na podlagi skupne delitve finalnega dohodka, to je na čistih ekonomskih odnosih. Ta način bi omogočal vrednotiti rezultate živega dela in vložnega minulega dela. Seveda bi pa pri tem bilo treba vzpostaviti obrambne mehanizme za zavarovanje samoupravnega sistema pred deformacijami.

V sedanjih integracijah pri nas je glavni problem delitev dela — kolikor takšna integracija ne temelji na skupnem finalnem dohodku. Koncept samoupravne integracije mora temeljiti na vprašanju kako integrirati materialne rezultate skupnega dela, ne pa samo ljudi v samoupravne organe. Vsak mora biti pri tem soudeležen v skupnem končnem dohodku po svojem vložnem živem in minulem delu.

V nadaljevanju razgovora je predsednik našega delavskega sveta Ošlak načel vprašanje enakega plačila za enako delo, direktor Fale pa je dejal, da se v vsakdanji praksi srečujemo s stalnimi očitki na račun podjetij, ki pridejo na enostaven način do ogromnega kapitala, in to ne po lastni zaslugi, druga pa jih kljub veliki prizadevnosti ne morejo dohajati. Postavil je tudi vprašanje, kako omejiti odhod naših strokovnjakov na delo v inozemstvu.

Direktor Klančnik je pojasnil to vprašanje z dvojim: prvič je po njegovem prevelika razlika med bruto in neto dohodki, drugič pa je na zahodu, kamor večje plače vabijo naše

ljudi, dejansko 48-urni tednik, pri nas pa z odbitkom časa za malice v resnici 39-urni tednik.

Tovariš Kardelj je dejal, da ima Zahod določene prednosti, zaradi katerih nekateri naši delavci odhajajo tja, mi pa spet druge, zaradi katerih se vračajo. Zato tega problema ne gre poenostavljati, pa tudi rešiti ga ni mogoče po kratkem postopku. Resno pa bo treba obravnavati vprašanje z vidika, da je znanje posameznika kapital, in ker ga je vložila družba, je to družbeni kapital, s katerim posameznik ne more razpolagati brez vsakih obveznosti.

V nadaljnjem razgovoru so predstavniki združenega podjetja navedli, da jih dosedanji rezultati že usposabljuje za samostojno gospodarjenje, vendar je še kljub vsemu čutili težo bremen iz preteklih let. Prisotne goste so seznanili tudi z načrti o skupnih graditvah novih zmogljivosti, o sodelovanju z Železarno Sisak, možnosti o izkoriščanju morskih poti za dovoz rude ter o drugih načrtih in smereh razvoja po srednjeročnem načrtu.

KLUBI OZN IN MLADINA V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Na željo republiške konference klubov OZN objavljamo sporočilo mladini delovnih organizacij Slovenije.

Uredništvo

V letošnjem letu praznujemo 25-letnico OZN. Nam, Jugoslovanom, ta jubilej še posebno veliko pomeni, saj je naša država ena tistih, ki v načelih svoje zunanje politike dosledno sledijo idejam OZN.

V Sloveniji smo že vse leto priče številnih akcij, s katerimi poizkušamo prikazati delo in pomen OZN v petindvajsetih letih njenega obstoja. Pobudnik in organizator velike večine teh akcij je organizacija klubov OZN.

Klubi OZN delajo kot idejna jedra med mladino že trinajst let. Vsak klub združuje skupino ljudi, ki se želijo seznaniti in ukvarjati z aktualnimi družbenimi problemi. Pri tem pa se delo klubov ne omejuje zgolj na proučevanje dela OZN in njenih specializiranih organizacij. Mladi lahko v klubih razpravljajo o vseh aktualnih družbenih dogodkih, ki jih posredno ali neposredno zadevajo. Tako delo je veliko bolj zanimivo in uspešno in je privedlo do precejšnjega razmaha v organizaciji klubov OZN v Sloveniji, saj šteje po trinajstih letih obstoja okrog 300 klubov, ki so marsikje v Sloveniji pomembna idejna jedra.

Klubi so močno zaživeli na osnovnih in srednjih šolah, pomanjkljivost v delu organizacije klubov OZN pa je nedvomno v prejemnem številu klubov v delovnih organizacijah. Zavedamo se, da se organizacijskega koncepta dela, ki je v navadi v klubih na šolah, ne da enostavno prenesti na klube v delovnih organizacijah. Popolnoma nesmiselno pa bi bilo trditi, da so klubi oblika dela z mladino, ki se obnese le v šolah. Napačno je tudi stališče, da so mladi delavci manj zainteresirani za družbeno problematiko kot mladina v šolah. Prav gotovo pa je res, da se mladi v delovnih organizacijah bolj zanimajo za čisto določene probleme, ki niso toliko zanimivi za šolsko mladino. Tudi takšna, idej-

Z zasedanja delavskega sveta

Razen svečanega zasedanja delavskega sveta je bilo v mesecu oktobru tudi delovno zasedanje. Na svečanem zasedanju je bil podan pregled rezultatov in uspehov našega dosežanega dela, nakazane pa tudi perspektive in nadaljnji razvoj železarne ter 90 članom naše delovne skupnosti podeljena odlikovanja, s katerimi jih je za njihovo delo v tovarni in zunaj nje v našem jubilejnim letu odlikoval predsednik republike tovariš Tito.

Na delovnem zasedanju pa je delavski svet obravnaval periodični obračun za 9 mesecev letošnjega leta ter razpravljal o kontinuiranem popisu materiala razreda 3 in spremembah, ki naj bi se izvršile na osnovnih sredstvih naše železarne. Delavski svet pa je bil seznanjen tudi s poročilom o izvedbi sklepov, ki jih je v zvezi s poslovanjem našega počitniškega doma v Portorožu sprejel na prejšnjem zasedanju. Tako na poročilo kakor tudi na način izvedbe sprejetih odločitev so bile od posameznih članov izražene nekatere pripombe in pomisleki. Ker delavski svet o vseh zadevah ni mogel podrobneje razpravljati, je sprejel sklep, da mora o tem na eni od naslednjih sej razpravljati odbor za splošne zadeve in s sprejetimi zaključki seznaniti delovno skupnost.

Pri obravnavi doseženega finančnega rezultata v 9 mesecih letošnjega leta so bili navedeni tudi drugi rezultati našega poslovanja. Za skupno proizvodnjo je bilo povedano, da smo jo v primerjavi z letnim načrtom prekoračili za 2,2 odst., v primerjavi s istim obdobjem v lanskem letu pa preseglji za 23,2 odst. Obseg blagovne proizvodnje v celoti ni bil dosežen in je bil v primerjavi z letnim načrtom dosežen le s 96,3 odst., v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta pa prekoračen za 20,2 odst. Realizaciji smo v primerjavi z letnim načrtom prekoračili za 6,8 odst., v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta pa smo napredovali za 24,3 odst. Pri realizaciji so izdelki 114. panoge zastopani za 58,5 odst., izdelki 117. pa za 41,5 odst. Zelo močno smo povečali obseg izvoza, saj smo ga v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta preseglji za 123 odst. Razen izboljšane strukture izdelkov, ki jih izvažamo, smo močno spremenili tudi področja, na katera prodajamo naše izdelke, saj smo 97 odst. vsega izvoženega materiala prodali na konvertibilno področje. Če so bili napravljeni delni premiki v proizvodnji, pa tak napredek ni bil storjen pri naših dolžnikih. Stanje dolžnikov smo v primerjavi s podatki iz lanskega leta sicer uspeli znižati za 6 odst., vendar so se nam ti v primerjavi s podatki iz 1. polletja letošnjega leta ponovno povečali za 4,8 odst. Nekoliko boljši smo pri pokrivanju naših obveznosti do dobaviteljev, saj smo naše obveznosti v primerjavi z lanskim letom uspeli znižati za 45 odst. Na račun doseženih poslovnih rezultatov smo v 9 mesecih letošnjega leta dosegli poprečne OD na zaposlenega v višini 1.367,21 din, kar v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta kaže zvišanje za 19,2 odst. Če k izplačanem OD iz naslova poslovnih rezultatov prištejemo še izplačila iz sklada skupne porabe na račun dodatka za letni dopust, so naši OD v 9 mesecih letos poprečno na zaposlenega in mesec znašali 1.391,57 din oziroma so se v primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu povišali za 18,7 odst. Ce-

lotnega dohodka smo v 9 mesecih dosegli 374.740.000 din. Po odbitku zneskov na račun porabljenih sredstev — surovine, material itd., kritje pogodbenih in zakonskih obveznosti ter sredstev za izplačane OD, beležimo ostanek dohodka v višini 17.763.568,88 din.

Naš periodični obračun obsega tudi podatke in finančni rezultat poslovanja našega počitniškega doma v Portorožu. Počitniški dom je v 9 mesecih letos dosegel 852.270 din celotnega dohodka. Po odbitku sredstev, porabljenih za prehrabene artikle, pijačo itd., kritje pogodbenih in zakonskih obveznosti in sredstev, izplačanih za OD, je dom ustvaril 78.593 din dohodka. Pri finančnem rezultatu počitniškega doma je treba upoštevati dejstvo, da je bil naš dom tudi v zimskih mesecih v celoti zaseden, kar ima brez dvoma vpliv tako na skupni dohodek kakor tudi na ostanek dohodka. Če počitniški dom v zadnjih treh mesecih letošnjega leta ponovno ne bo izkoriščen, bo to sigurno vplivalo na končni finančni rezultat, ker se bodo v tem primeru pojavili samo še izdatki na račun OD in kritja morebitnih drugih obveznosti.

Po podatkih, ki so ugotovljeni po 9 mesecih obračuna, je bilo rečeno, je rezultat poslovanja za nas ugoden, vendar z njim ne bi smeli biti povsem zadovoljni. Zavedati se bo treba dejstva, da smo zdaj v dobi visoke konjunktore, ki ji bo nujno prej ali slej sledila recesija. V vseh stroških še tudi ni dokončno obračunana egalizacija starega železa, investicijsko zavarovanje in drugi podobni stroški. Ti stroški so pri rednih mesečnih obračunih upoštevani z določenimi postavkami, vendar je njihov končni obračun znan šele ob zaključku poslovnega leta. Zato se nam lahko zgodi, da jih bo treba pri zaključnem obračunu upoštevati v višjem znesku, kot so bili obračunani mesečno med celim letom. Drug problem, je bilo rečeno, ki v naši tovarni čedalje bolj stopa v ospredje, so zastarela in iztrošena osnovna sredstva. Po sklepu delavskega sveta je bila za letošnje leto sicer dvignjena stopnja amortizacije, vendar s povišanjem amortizacijske stopnje pridobljenih sredstev zaradi pomanjkanja drugih finančnih sredstev ne moremo v celoti izkoristiti za razširjeno reprodukcijo, ampak moramo ta sredstva uporabiti tudi za odplačevanje anuitet.

V razpravi so posamezni člani dodatno opozorili na nekatere probleme, ki se pojavljajo v proizvodnji, zajemanju stroškov ipd. Rečeno je bilo, da nam še niso v celoti znani stroški za novo 40-tonsko obložno peč in mini livarno. Ti stroški bodo končno zbrani šele do konca poslovnega leta. Zato tudi ni odveč pesimizem, da ne smemo in ne moremo v celoti upoštevati in računati na arit-

metično povečevanje ostanka dohodka v zadnjem trimesečju letošnjega leta. Rečeno je tudi bilo, da za oceno uspešnosti poslovanja naše tovarne verjetno ni važen samo zaključno ugotovljeni finančni rezultat, ampak tudi ocena stanja naših proizvodnih sredstev. Ponovno je bilo opozorjeno, da naš strojni park ni samo zastarel, ampak tudi iztrošen. V tovarni širimo obrate, strojni park pa po mnenju nekaterih vsaj v nekaterih obratih ostaja isti. Ugotovljeni finančni rezultat nam nudi samo podatek o oceni našega poslovanja, ne pa ob upoštevanju zastarelosti strojnih naprav tudi sigurnosti, da bomo tudi v bodoče lahko tako uspešno gospodarili. V tovarni, je bilo rečeno, bi morali čimprej zbrati podatke, koliko naših osnovnih sredstev je že amortiziranih in na koliko časa še sploh lahko računamo, da nam bodo naši sedanji stroji in naprave dajali take rezultate.

Na izražene pomisleke in pripombe je bilo povedano, da znaša amortizacijska stopnja v naši železarni poprečno 8,03 odst. Z odločitvijo delavskega sveta lahko v tovarni za naslednje leto ponovno dvignemo amortizacijsko stopnjo, vendar moramo pri tem upoštevati, da je amortizacijska stopnja lahko samo toliko visoka, kolikor to v naše prodajne cene in stroške tudi vračunamo. Skratka, višina amortizacije sme biti taka, da jo bomo lahko prenesli in da bodo ob tem zagotovljena tudi sredstva za naše OD in sredstva za sklade, ki jih razen amortizacije tovarna nujno potrebuje. Po podatkih periodičnega obračuna bi lahko sodili, da je bilo naše poslovanje v 9 mesecih letos v redu. Doseženi rezultat je delno rezultat naših večjih prizadevanj, delno pa je rezultat novih kapacitet, večjega števila zaposlenih in višjih cen za izdelke črne metalurgije. Vse to nam je omogočilo, da se nam je kljub nedoseganju načrta blagovne proizvodnje večala realizacija in temu ustrezno tudi naši osebni dohodki. Po podatkih obračuna so naši OD porasli za 18,7 odst. Toda če ob tem upoštevamo povečanje življenjskih in drugih stroškov, moramo ugotoviti, da znaša realni porast OD okrog 7 odst. Naša prizadevanja bi zato morala iti še naprej v smeri povečanja realizacije in s tem osebnih dohodkov. Zal pa meseca septembra nismo izpolnili naših pričakovanj, saj smo pri realizaciji precej zaostali, kar bo imelo svoj vpliv tudi na višino OD v tem mesecu. Z akcijskim programom, ki ga je meseca februarja letos na posebnem zasedanju sprejel delavski svet, je predvideno, da naj bi letos dosegli 420 milijonov realizacije. Če upoštevamo doseganje realizacije v prvih 9 mesecih in če bomo stanje popravili tudi v zadnjem trimesečju letošnjega leta, obstaja možnost, da bomo z akcijskim programom določeno višino realizacije lahko dosegli.

Za kontinuirani popis zaloga materiala razreda 3 je bilo povedano, da za to vrsto materiala v železarni vršimo občasne inventure.

Jesen

na razlikovanja je treba pri klubih v delovnih organizacijah upoštevati.

Mnoge naše delovne organizacije sodelujejo s podjetji iz drugih držav. Nedvomno mlade delavce to sodelovanje zanima. Prav gotovo bi bilo zanje tudi zanimivo seznaniti se z ozadjem tega sodelovanja, s položajem gospodarstva v državah, ki sodelujejo z nami, z mednarodnimi gospodarskimi združenji itd. Delo specializiranih organizacij OZN na tem področju je zelo živahno in pogostokrat tudi v bistvu mnogo bolj zanimivo, kot se to zdi na prvi pogled.

Organizacija klubov OZN bo prav gotovo storila vse, da se delo klubov uveljavi tudi v vaši delovni organizaciji, zato razmislite o ustanovitvi kluba in povežite se z nami!

Ob zadnji občasni inventuri je bil popisano elektro material, nabavljeni izdelki, avtomaterial, vodovodni material, elektrode, klinasti jermeni ter surovo in staro železo. Pri popisu je bilo ugotovljenih viškov za 1.981,71 din in manjkov za 1.641,41 din. Razlike naj bi nastale zaradi zamenjave pri dimenzijah in vrstah, zamenjave blagovnih števil, kvalitete, loma in dejstva, da se prevzeti material često vrača iz obratov v skladišča brez potrebne dokumentacije.

Pri predlogu sprememb, ki naj bi se izvršile na osnovnih sredstvih naše železarnice, so bila zahtevana dodatna pojasnila v zvezi s predlogom za prodajo zgradbe trgovskega doma. Pojasnjeno je bilo, da obstaja med našo železarno in trgovskim proizvajalnim podjetjem Merx v Celju dogovor, da bo Merx v naši železarni za potrebe naše delovne skupnosti zgradil jedilnico in zaposlene oskrboval s toplim obrokom. V zamenjavo za zgrajeno jedilnico naj bi naša železarna proti primereni ceni Merxu prodala zgradbo trgovskega doma na Čečovju št. 6. Z delom sredstev, ki bi jih pridobili, bi pokrili stroške izgradnje jedilnice in zgradbo prenesli v naša osnovna sredstva. Da bi to lahko storili, moramo iz upravljanja stanovanjskega podjetja Ravne izvesti zgradbo trgovskega doma. Iz upravljanja bi izvzeli samo tisti del objekta, v katerem so prodajalne za razne artikole in drugi poslovni prostori Merxa, medtem ko bi tisti del zgradbe, v katerem so stanovanja, še nadalje ostal v upravljanju stanovanjskega podjetja Ravne na Koroškem. Na podlagi razprave o posameznih točkah dnevnega reda in v razpravi dodatno izraženih mnenj in stališč je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Naroči se odboru za splošne zadeve, da ponovno razpravlja o poslovanju počitniške-

ga doma in izvrševanju nalog in sklepov naših samoupravnih organov. S stališči in ukrepi, ki bodo sprejeti, je treba seznaniti delovno skupnost.

2. Potrdi se periodični obračun za 9 mesecev letošnjega leta vključno z ugotovljenim finančnim rezultatom.

3. Odbori se rezultat kontinuiranega popisa materiala razreda 3 v 3. turnusu letošnjega leta in dovolji knjiženje viškov v znesku 1.981,71 din v dobro izrednim dohodkom in manjkov v znesku 1.641,41 din v breme izrednih stroškov.

4. Potrdi se predlog komisije za osnovna sredstva in odobrijo predlagani odpisi in spremembe na osnovnih sredstvih železarnice.

5. Iz upravljanja stanovanjskega podjetja Ravne na Koroškem se izvzame zgradba trgovskega doma na Čečovju št. 6, ki se vodi v osnovnih sredstvih naše železarnice. Iz upravljanja se izvzame tisti del zgradbe, v katerem so prodajalne za razne izdelke in drugi poslovni prostori Merxa, medtem ko v upravljanju stanovanjskega podjetja še naprej ostane tisti del zgradbe, v katerem so stanovanja.

6. Trgovski dom se, potem ko bo izvzet iz upravljanja stanovanjskega podjetja, po predhodni oceni prodaja trgovskemu proizvajalnemu podjetju Merx v Celju. S sredstvi, ki jih bomo pridobili s prodajo, naša tovarna poravnava stroške za izgradnjo jedilnice v tovarni in zgradbo prenese v svoja osnovna sredstva.

7. Odbori se, da naša železarna Tovarni celuloze in papirja Kočani odpiše znesek na račun stroškov tožbe v znesku 151 din in znesek na račun zamudnih obresti v znesku 134,98 din s pogojem, da se nam čimprej nakaže znesek na račun dobavnega materiala v višini 1.354,40 din.

- et

Iz dejavnosti naših odborov

Tako kot za nekatere osebne zadolžence je bila tudi dejavnost naših samoupravnih organov v mesecu oktobru v glavnem usmerjena na priprave in organizacijo osrednje proslave ob 350-letnici fužinarstva v Mežiški dolini. Razen tega je poslovni odbor posebno sejo namenil obravnavi periodičnega obračuna za 9 mesecev letošnjega leta. Razprava je v večjem delu bila namenjena problemom proizvodnje in drugim zadevam, ki so delno vplivale na to, da ugotovljeni finančni rezultat ni bil še uspešnejši. Člane odbora so predvsem zanimali vzroki, zakaj v nekaterih obratih nismo dosegli z načrtom predvidene obsega blagovne proizvodnje, niti ga nismo povečali v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, ko istočasno tudi nekateri od teh obratov kasnije z dobavami oziroma imamo zaostanke v dobavah. Pojasnjeno je bilo, da je vzroke za to iskati v delnem pomanjkanju vložka, delni spremembi strukture naročil, zaradi česar posamezni stroji in naprave niso vedno polno izkoriščeni, delno pa zaradi pogostih zastojev, ki so posledica zastarelosti strojnega parka. Za izvoz, ki smo ga letos močno prekoračili in za katerega je v tovarni včasih slišati različna mnenja in pripombe, je bilo poudarjeno, da nam je ta potreben predvsem zaradi tega, ker nam inozemski kupci dobavljeni material takoj tudi plačajo in smo prav s tem že tudi letos v posameznih mesecih reševali vprašanje rednega izplačila naših OD. Prav zato bo izvoz naših izdelkov še nadalje treba forsirati, bo pa pri izvozu pomembna njegova struktura, tako da bomo v bodoče izvažali bolj visokovredna kvalitetna jekla, pri katerih bomo lahko dosegali tudi višje poprečne prodajne cene.

Odbor je na sejah razpravljal tudi o nekaterih drugih zadevah, predvsem pa o raznih predlogih za službeno potovanje v inozemstvo. S tega področja je sprejel naslednje sklepe:

— Na predlog metalurškega oddelka TKR se je inž. Ferdu Grešovniku, razporejenemu v strokovno skupino, v smislu tč. 11 člena 39 pravilnika o delitvi OD beneficirala delovna

doba za čas, ki je potreben za razvrstitev v 3. skupino visokostrokovnih delavcev.

— Na predlog tehn. sektorja se je inž. Jožetu Borštnerju, inž. Jožetu Rodiču in inž. Jožetu Zuncu v okviru mednarodnega tehničnega sodelovanja med našo državo in Vzhodno Nemčijo odobrila 7-dnevna strokovna praksa. Opravili jo bodo v železarskem kombinatu Freital.

— Na predlog komercialnega sektorja se je Elizabeti Pandev odobrilo 5-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo, kjer je s predstavniki Metalke sodelovala pri razgovorih in sklepanju pogodbe za izvoz naših industrijskih nožev za naslednje leto v to državo.

— Rudolfu Orešniku je bilo odobreno 7-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer bo obiskal tvrdko MAN in se seznanil s tehnološkimi postopki kovanja in obdelave ojnice za avtomobilsko industrijo, ki jih dobavljamo temu podjetju.

— Zaradi obsega nalog, ki jih mora inž. Božo Cimerman opraviti na Madžarskem, se mu je že odobreno 2-dnevno službeno potovanje v to državo podaljšalo za nadaljnje 3 dni ali na skupno 5 dni.

Poslovni odbor je bil tudi seznanjen s poročilom posebne strokovne komisije v zvezi z ugotovitvijo funkcioniranja odpraševanja v novi topilnici in nabače dodatne odpraševalne naprave za drugo 40-tonsko obločno peč. Odbor pa je bil seznanjen tudi s stališčem uprave Združenega podjetja slovenske železarnice v zvezi s podpisom okvirne pogodbe o poslovnem in tehničnem sodelovanju med Železarno Sisak in slovenskimi železarnami.

Odbor za splošne zadeve je na sejah razpravljal predvsem o raznih kadrovskih problemih in predlogih komisije za kadre in delovna razmerja, obravnaval pa tudi nekatere druge probleme in zadeve, ki spadajo v njegovo pristojnost.

Seznanil se je s pregledom izplačil po posebnih pogodbah. Pregled kaže, da imamo v naši tovarni že kar močno vpeljano prakso, da se določena dela lahko opravljajo samo po posebnih pogodbah, za kar prizadeti seveda dobijo dodatna izplačila OD. Čeprav

dela in izplačila po posebnih pogodbah zaenkrat v naši železarni še ne predstavljajo posebnega problema, pa je kljub temu v nekaterih primerih zaskrbljujoč podatek, da posamezniki v istem časovnem obdobju po posebnih pogodbah dobijo izplačanih več OD, kot ti znašajo za njihov redni delovni čas. Pri obravnavi podatkov in nekaterih nakazanih primerov je odbor prišel do zaključka, da so nekatera dela po posebnih pogodbah v tovarni včasih upravičena in potrebna, da pa se s posebnimi pogodbami opravljajo tudi dela, ki bi se z boljšo organizacijo lahko opravila v rednem delovnem času ali z delom v več izmenah. Ker se odbor ni mogel podrobneje spuščati v posamezne primere in vzroke del po posebnih pogodbah, je odločil, da je pregled v nadaljnji postopek in obravnavo treba odstopiti tehničnemu direktorju, ki mora za to odgovornimi delavci poskrbeti in urediti vse potrebno, da se delo po posebnih pogodbah v naši tovarni omeji na res dejansko nujne primere.

Ob odločitvi, da ob proslavi 350-letnice zaposleni dobimo vrednostni bon v znesku 100 din, so se na odbor za splošne zadeve s prošnjo za dodelitev vrednostnega bona obrnili tudi upokojenci, naši bivši delavci in tisti člani naše delovne skupnosti, ki so na poklicni rehabilitaciji in začasno z našo tovarno niso v rednem delovnem razmerju. Odbor je ob upoštevanju navedenih okoliščin odločil:

— da so do vrednostnega bona v znesku 100 din upravičeni vsi tisti, ki so iz naslova zaposlitve v naši tovarni bili poslani na poklicno rehabilitacijo in se bodo pri nas ponovno zaposlili, in da se vrednostni bon za znesek 50 din izroči tudi vsem upokojencem, našim bivšim delavcem.

Z osnovanjem oddelka višje kadrovske šole na Ravnah je naša železarna pri nas zaposlenim slušateljem tega oddelka odobrila tudi kritje stroškov šolanja s pogojem, da so vsi slušatelji podpisali pogodbo, da bodo šolo končali oziroma da bodo v primeru, da bodo šolanje prekinili, povrnili tovarni nastali del stroškov. Prvi primeri prekinitve šolanja na tem oddelku so se že pričeli pojavljati. Čeprav prizadeti prosijo, da bi se jih oprostilo vračila nastalih stroškov, odbor njihovim prošnjam ni mogel ugoditi.

Na predlog strokovne komisije za ocenitev strokovnih elaboratov pripravnikov je odbor v smislu čl. 14 pravilnika o izdelavi in ocenitvi strokovnih elaboratov odločil:

— Antonu Kameniku enkratno denarno nagrado v znesku 300 din za uspešno izdelani strokovni elaborat;

— Borisu Škrubeju enkratno denarno nagrado v znesku 350 din. Nagrada mu je bila dodeljena za strokovno gradivo, ki bo našemu kadrovskemu oddelku lahko uspešno služilo pri uvajanju pripravnikov metalurške stroke.

Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja je odbor ob upoštevanju še nezasedenih štipendijskih mest na posameznih fakultetah s šolskim letom 1970-71 odobril štipendijo Janezu Klančniku in Saši Dolinšku za študij na metalurški fakulteti ter Vlasti Jeromej za študij na ekonomski fakulteti.

Našemu štipendistu Ivanu Cigaletu je bilo odobreno podaljšanje štipendije za dobo 6 mesecev oziroma do konca meseca marca 1971. Za čas podaljšanja študija mu je bil odobren brezobrestni kredit v višini mesečne štipendije.

Odbor se je tudi strinjal s predlogom o delnem povračilu stroškov absolventske ekskurzije in sklenil, da našima štipendistoma metalurške fakultete Pavlu Lebanu in Dušanu Pensi povrnemo delne stroške, vsakemu po 300 din.

Upoštevaajoč socialno stanje ter delovno prizadevnost je bilo sklenjeno, da se Otu Kričetu, zaposlenemu v naši železarni, izjemoma v celoti krijejo stroški izrednega študija na ekonomski srednji šoli, oddelku na Ravnah.

Solski center je obvestil odbor, da je na zahtevo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo potrebno preimenovali posamezne šole in oddelke, ki delujejo v okviru našega šolskega centra. Ker je taka zahteva posledica enotnega poimenovanja vseh strokovnih šol v Sloveniji, je odbor zahtevo ugodil. Po sprejetju odločitvi ostane sedanji naziv šolskega centra nespremenjen. Meta-

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

SODOBNI POSTOPKI IN NAPRAVE PRI TOPLOTNI OBDELAVI JEKEL

Tudi letos smo prisostvovali rednemu letnemu posvetovanju, ki so ga organizirali jugoslovanski komite za elektrotermijo in elektrokemijo, srbska Zveza inženirjev in tehnikov za zaščito materiala in jugoslovanska komisija za toplotno obdelavo. Botrovala je Zvezna gospodarska zbornica, zbrali pa smo se v Hercegovnem.

Referate so imeli strokovnjaki iz vseh dežel Jugoslavije, trije iz Nemčije in eden iz Pariza. Posvet je lepo potekal v centru za znanstveno izpopolnjevanje strokovnjakov, kjer imajo ponavadi mednarodne znanstvene simpozije in predavanja o novih pridobitvah nuklearne tehnike.

O prednostih sodobnih izotermnih žarjenj pred navadnimi je predaval g. A. Lepinay od pariškega Heurteya. Svaril je pred prepočasnim ohlajanjem pri normalizaciji zaradi nevarnosti trakavosti. Za cementacijsko jeklo, ki ga je obravnaval, je čas držanja na temperaturi izotermnega žarjenja 620°C samo ena do tri ure.

Predavateljica s tehnološke fakultete je analizirala vpliv kalilne in popuščne temperature ter hitrosti ohlajanja po kaljenju na količino zadržanega avstenita v jeklu za ležajne obročke. Za meroobstoynost ni nujno ohlajanje pod nič stopinj Celzija. Manj zadržanega avstenita se dobi v jeklu, ki je kaljeno z nižje avstenitizacijske temperature, ki se ne drži dolgo pri navadni temperaturi ter se globoko ohladi.

Zelo ugodno vpliva na lastnosti vzmeti, vzmetnih obročev, raznih gredi, zobnikov, verižnih členov, lopat vmesno stopenjsko poboljšanje, imenovano tudi austempering. Trdota se s takšno toplotno obdelavo ne more pričakovati več kot 50 HRC (v glavnem okoli 40 HRC), toda doseže se dobra duktilnost, žilavost jeklenih delov, poleg tega se lahko pričakujejo manjše deformacije pri kaljenju. Pri jeklu OC 100 dobimo z austempranjem na 53 HRC trikrat večjo žilavost kot z navadnim kaljenjem, ki mu sledi popuščanje na 53 HRC. Tudi martempering s popuščanjem daje pri tej trdoti skoraj za polovico manjšo žilavost.

Drugi strokovnjak iz Nemčije, gospod K. H. Winter, je opisal prednosti novih avtomatiziranih peči za toplotno obdelavo, predvsem za cementiranje. Omogočeni so v isti peči počasno predgrevanje, natančna regulacija ogljikovega potenciala, ogrevanje vložka na cementacijski temperaturi. Dele, ki jih ogrevajo v teh no-

vih pečeh, je tudi enostavno mogoče kaliti v kalilni kopeli ali v stiskalnici.

Za nas je bilo zanimivo tudi predavanje, ki ga je imel predstavnik »Poljostroja« o indukcijskem kaljenju vrha stebila ventila za benzinske motorje. Podal je možnosti napake pri ekscentričnih tuljavah. Vključili smo se v diskusijo s problemom padca trdote tik ob površini indukcijsko kaljenega jeklenega valja.

Razni tipi peči za toplotno obdelavo vzmeti so bili opisani, spoznali smo sistematično razdelitev vzmetnih materialov ter mikrostrukture vzmetnih jekel, ki so pravilno toplotno obdelana. Za največ uporabljana jekla so znani pogoji izotermalnega kaljenja in zvedeli smo za dosegljive trdote.

Predstavnik Antikora je opisal težnje v razvoju solnih kopeli za toplotno obdelavo. Tudi tu se vse bolj in bolj vpeljuje avtomatizacija. Prve stopnje so enostavne žerjavne ročice ter večkraki žerjav, malteški križ. Poleg avtomatizacije se tekoče izpopolnjujejo tudi soli za ogrevanje, kaljenje, cementacijo itd. Pri avtomatiziranih napravah ima posebno prednost nova sol K 35 glede na do sedaj uporabljane C 5/C 3, ker omogoča doseči manjšo količino zadržanega avstenita ter odstrani potrebo po dveh kaljenjih. Za neavtomatizirane kopeli, v katerih se večinoma obdelujejo nelegirana jekla, pa so primernejše kopeli C 5/C 3. Druga nova sol K 20 je podobna prvi K 35, odlikuje pa se po stalni vsebnosti aktivatorja ne glede na dodajanje v kopel, ker se dodaja samo ene vrste sol. Ta kopel se uporablja v glavnem za poboljšanje, tu in tam tudi za karbonitriranje ali cementiranje drobnih ulitkov.

Električna energija za ogrevanje pri toplotni obdelavi ima nekatere prednosti

pred uporabo plinskih in tekočih goriv, pa tudi pomanjkljivosti. Možnosti pri uporabi štirih vrst uporabe električne energije so kritično opisane. Pri indukcijskem ogrevanju je ena glavnih možnosti napake zaradi slabe koncentričnosti ogrevalne tuljave in ogrevanega telesa. Velike možnosti ima konduktivno ogrevanje palic v kovačnicah, ker poteka zelo hitro in se dosega enakomerna temperatura. Načini uporovnega gretja se še tudi izpopolnjujejo, enako je pri obločnem. Visokofrekvenčno ogrevanje daje velike možnosti, s tem da se toplotni učinek lahko ozko lokalizira, usmeri na površino prav določene oblike. Ogrevanje se lahko na želenih mestih močno intenzificira z uporabo ustrezno oblikovanih ogrevnih navitij ter vstavljanjem primernih izolacijskih plasti. Predavateljica z ljubljanskega inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko sta prikazala možnosti raznih vrst indukcijskih ogrevalnih naprav. Važno je izpolnjevanje predpisov o zaščiti, ozemljitvi naprav, neobhodno potrebno je pravilno hlajenje elektronk. Seznanili smo se z mednarodno unijo za elektrotermijo. Ukvarja se s standardiziranjem ustreznih vrednot peči. Spoznali smo splošni program dela unije ter sestavo delovnih skupin. Za zdaj je podrobneje obdelano le področje elektrotermičnih veličin za peči s stacionarnim vložkom in za peči z umetno krožečo atmosfero. Teoretično so razloženi vplivi toplote, akumulirane v stenah peči, na delo peči.

Konec posvetovanja je bil posvečen predavanju o ekonomiki ogrevanja. Glavni ukrepi za zvečanje izkoristka peči so kajpada kontinuirno delo namesto prekinjevanega, polno zalaganje peči, uporaba lažjih izolacijskih materialov, izkoriščanje toplote vročih ingotov.

Z organizacijo posvetovanja smo lahko enako zadovoljni kot z vsebino. Za tiste, ki jim nemški in francoski jezik povzročata težave, so bili urejeni sinhroni pre-

Tudi Meža je včasih srebrna

lurška industrijska šola in kovinarska šola se združita v eno šolo, ki bo poslovala pod nazivom Poklicna kovinarska in metalurška šola, medtem ko za delovodsko šolo ostane še tudi naprej dosedanji naziv Delovodska šola strojne in metalurške stroke.

Odbor je obravnaval tudi nekatere vloge za priznanje in beneficiranje delovne dobe, odobritev dodatka za ločeno življenje ipd. S sklepi, ki so bili sprejeti, so bile ustrezne strokovne službe in prizadeti prosilci posebej pismeno obveščeni.

KULTURNA KRONIKA

Na slikarski razstavi

TRI KNJIŽICE ZA JUBILEJ

Ko začnemo popis kulturnih storitev v okviru praznovanja 350-letnice železarnstva, moramo najprej omeniti tri knjižice. Njihov izid je bil uglasen tako, da so pomenile uvod v praznovanje.

Najprej je izšel zbornik **Ravensko jeklo 1620—1970**, ki nima nič skupnega z učeni-mi debelimi zborniki, kakršni običajno izhajajo ob takih priložnostih in v katerih besedilo daleč prevladuje nad sliko. Ravensko jeklo je prej almanah, »slikanica za odrasle« so ga poimenovali nekateri, ker je ubral ravno obratno pot — veliko slik in malo teksta, saj danes skorajda nimamo več časa brati, lepo sliko pa še vsak pogleda. In tudi nobenega pomena nima tiskati debele knjige, ki je ne bere nihče razen strokovnjakov.

Po takem premisleku se je oblikoval načrt za naš almanah, ki vsebuje kratek spomin na preteklost, prikazuje naše obrate in njihove proizvode v naravnem zaporedju ustvarjalnih postopkov ter je zaključen s podobo rasti kraja.

vodi prek radijskega prenosa. Preskrbeti pa se je dalo tudi s prospekti in drugo literaturo od avtorjev predavanj. Posebej bi se najbrž splačalo zanimati za peči, kakršne so opisane v prospektih, ki sem jih dobil od gospoda Lepinaya.

Takšna posvetovanja nam marsikje pokažejo pravi način sodobnega reševanja domače tehnološke problematike, vendar še ne pomenijo, da je zadevni problem že tudi odpravljen, rešen. Sodelovanje na predavanjih je prej setev kot žetev, kajti to drugo je šele neposredna tehnološka izboljšava v obratu. Kot setev pa se je posvetovanje po splošni oceni dobro obneslo.

Franc Uranc, dipl. ing.

Ta načrt je izvedel cel štab ljudi: direktorja Klančnik in Terseglav sta z inž. Šipkom dala besedilo, Maruša Ugovšek, Tulij Budau, Exportprojekt, Franc Ocepek, Marjan Pfeifer in Foto Zelnik fotografije, oblikovali in opremili so almanah arhitekti Lojze Kralj, Andrej Lodrant in Franc Mezner, v nemščino je tekst prelił dr. Franc Sušnik, v angleščino pa sta ga prevedla profesorja Kožarja. Nelahko delo natisa je vzorno opravilo ČP Mariborski tisk.

V treh jezikih roma naš almanah v svet in je bil deležen že številnih priznanj, slišati pa je, da bo ta zamisel našla tudi posnemalce.

Istočasno sta izšla dva vodnika: **Vodnik po Delavskem muzeju** in drugi s preprostim naslovom **Študijska knjižnica Ravne na Koroškem**. Oba sta bila že dolgo potrebna, saj se še zavedamo ne, koliko ljudi vsak dan obiše ti dve naši kulturni ustanovi in kako vse ustno vodništvo ne pomeni veliko in ne ostane v spominu, čisto kaj drugega pa je, če človek odnese s seboj domov tak vodnik.

Delavski muzej je popisal njegov upravitelj Maks Dolinšek natančno in jedrnat od zbirke do zbirke — na kratko pa je na koncu brošurice muzej v nemščini orisal še dr. Franc Sušnik, ki je napisal tudi tekst vodnika po študijski knjižnici v slovenščini in nemščini.

Zaradi klenega Sušnikovega stila ter imenitnih Boštjanovih vinjet zunanosti in notranosti študijske je ta knjižica kar mala bibliofilska dragocenost in resnično lep spominek.

SLIKARSKA RAZSTAVA

Prvo kulturno prireditev v okviru proslav je predstavljala otvoritev slikarske razstave — slikarska kolonija Ravne 1970, ki se je je udeležilo pet slikarjev, o njenem pomenu, pa je govoril ravnatelj umet-

nostne galerije v Mariboru prof. Branko Rudolf, čigar govor bo objavljen v 4. št. Koroškega fužinarja.

Obe bralnici študijske knjižnice je napolnila razstava 43 del, ki jih je uredil akad. slikar Oton Polak v zadovoljstvo svojih kolegov slikarjev in občinstva, ki si je razstavo ogledalo.

Prvikrat smo Ravenčani gledali svojo tovarno in svoj kraj v tako množični slikarski upodobitvi. Verjetno je malokdaj še tako lepa priložnost videti, kako je ena od bistvenih sestavin vsake umetnosti različen pristop k istemu predmetu.

Le **Ravnikarjevi** akvareli so vsebovali požlahtnjeni realizem — fabriko in obrate, kakršni so, s posebno ljubeznijo do starega in slikovitega. **Kumru**, po letih in svetovnem nazoru Ravnikarjevemu drugu, so se kazali naši obrati v žarečih, skoraj pravljicnih barvah, svojo ljubezen do strojev je povzdignil v poezijo. **Rijavec** ni težil po čimvečjem številu motivov, ampak se je odločil za delno panoramski pogled na tovarno v zeleni pokrajini, ki jo je nato poskušal podati v čim popolnejši kombinaciji barvnih ploskev. Zato tudi pet variant istega motiva. **Legat** je po lastni izjavi šele ob zaključku kolonije dobil stik s koroško pokrajino. Zato sta morda najpomembnejši njegovi temnomodri olji z živo oranžnimi lisami polj in travnikov vmes. Svežino prvih zapisov in vtisov vsebujejo **Polakove** tempera, ki zaradi slikarjeve časovne stiske niso doživele ateljejske poglobitve. **Primožič**, ki je garaško eksperimentiral in iskal najbolj ustrezne izraze za tako različne objekte, kot so na eni strani železarski obrati, na drugi naše staro in novo mesto, na tretji pa pokrajina, je za razstavo odbral v geometrijske like urejene podobe tovarne in v silovite barvne erupcije zgetene prikaze kraja in pokrajine.

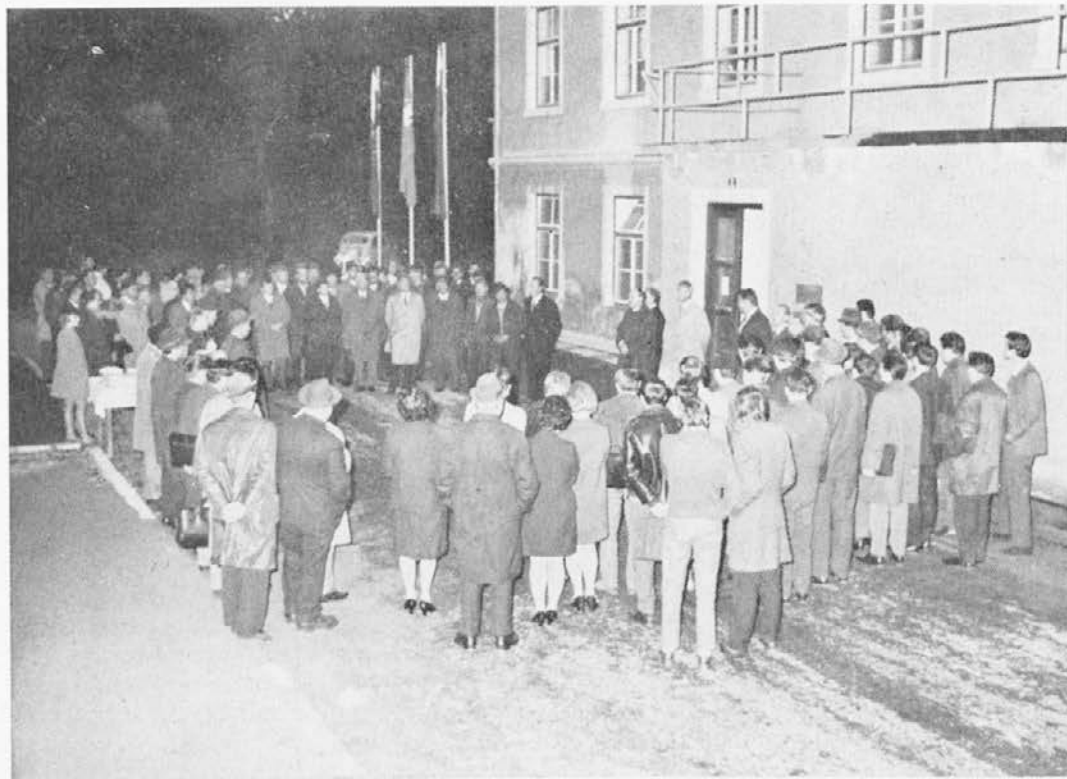
Ker je dana obljuba, da bo slikarska kolonija tudi naslednje leto, večina slikarjev pa je izrazila želje, da bi prišli na Ravne še enkrat, bo prav zanimivo videti, kakšne rezultate bo dalo to drugo srečanje takrat že starih znancev.

NOVI MUZEJSKI OBJEKT IN RAZSTAVA DOKUMENTOV

Nekaj dni kasneje je slavil muzej. Čeprav je že staro valjarsko ogrodje, postavljeno kot zunanji muzejski objekt, precejšnja pridobitev, in pomeni mnogo tudi to, da je bila vsa železarska zbirka prenovljena, pa je morda še pomembnejše dejstvo, da se je po petih letih stagnacije pri muzeju spet nekaj odprlo, premaknilo, vzbudilo novo zanimanje ter nakazalo nove poti za nadaljnji razvoj.

Pogovor med strokovnjaki iz železarne je pokazal, da danes komaj še lahko kje dobimo kakšno podkev — nekoč pomemben izdelek ravenske železarne. Iz leta v leto spreminjamo oziroma dopolnjujemo naš proizvodni program, ne mislimo pa pri tem, da bi vsaj po en primerek, en proizvod, ki ga nismo izdelovali, moral v muzej kot dokument naše rasti.

Do take dodatne železarske zbirke bo v prihodnosti nedvomno še prišlo, je pa treba že zdaj misliti nanjo, zbirati take predmete in misliti na prostor za tako zbirko.

Otvoritev prenovljene železarske zbirke

Na razstavi dokumentov o zgodovini našega železarstva je bil nedvomno najimenitnejši žebelj iz noriškega železa, star 2000 let, ki ga je našemu podaril celovski muzej in si zasluži častno mesto v železarski zbirki.

Razstava na panojih je bila vzorno urejena in le malokdo ve, koliko truda je stala ravnatelja muzeja tov. Dolinška, ki jo je postavil. V malem je predstavila rast železarne skozi stoletja. Seveda pa ni mogla zajeti vsega gradiva, ki so ga arhivi za to priložnost dali na razpolago. Koncept razstave v vitrinah se je razlikoval od onega na panojih, saj bi npr. mnogo bolj kot oba Fužinarja z maturitetno nalogo vred spadala vanje Wiessnerjeva knjiga, iz katere je preslikan dokument o nastanku črnskih fužin, Rosthornova brošura o prevajški železarni, Juračev Kraj umira, Ingoličeva Ugasla dolina, pa morda še kaj, kar vse študijska knjižnica ima na dosegu roke. Res pa je seveda tudi, da se v naglici, ki je razstavi botrovala, ni dalo misliti na vse.

Da je grad ob tej priložnosti pridobil še lepo tlakovano dvorišče, ni majhna stvar. Tako lahko zaključimo: kar se je dalo, je bilo za dopolnitev muzeja in okolice narjeno.

DVE KULTURNI PRIREDITVI ZA ŽELEZARJE

Prva je bila intimna, v okviru svečanega zasedanja delavskega sveta tovarne. Koroški oktet je dal lep zvočni okvir dveh recitacijama prvaka slovenskih gledaliških igralcev Staneta Severja. Videli smo, da za doživetje umetnine niti ni potrebna velika dvorana in veliki ansambli, ampak da je dovolj nekaj pesmi in recitator-umetnik.

Na osrednji proslavi je za kulturni spored, ki je sledil govoroma, težko reči, kaj je bilo v njem lepše, boljše naštudirano in izvedeno. Zelo lepo so se ujeli pihalni orkester ravnenskih železarjev ter gimnazijski

pevski in recitacijski zbor. Stane Sever je bil seveda spet posebno doživetje.

Dve novi stvaritvi smo slišali: zborna recitacija, ki jo je delno sestavil, delno pa sam napisal prof. Janez Mrdavšič, ter kantato, za katero je dal besedilo dr. Franc Sušnik, uglasbil pa jo je Radvan Gobec.

Vse je teklo, pelo in donelo, da lepše ni moglo, zato velja priznanje vsem, ki so nastopili, posebno še Tonetu Ivartniku, ki je vodil zbor in orkester, prof. Mrdavšiču, ki je z recitatorji naštudiral recitacijo, pa dirigentu Jožku Hermanu, ki je dal vsej prireditvi svoj »brus«, čeprav je sam dirigiral le dve točki. Tribuno pa je domiselno oblikoval naš inž. Jožko Fras.

Aplavz vseh navzočih je že na kraju samem povedal svoje, povedali pa so to po proslavi tudi naši delavci — imenitno je bilo.

RAZSTAVA NAŠIH IZDELKOV

Razstave industrijskih izdelkov sicer ne spadajo v kulturno rubriko, toda ker je bila naša v okviru prireditev ob 350-letnici, naj jo vseeno omenimo tu.

Najbrž ne bomo pogrešili, če rečemo, da tako velike razstave naših izdelkov še nikjer nismo priredili. Tisto, kar vozimo kázat po svetu, je pač le delček (iz objektivnih vzrokov seveda). Doma pa nista bila problem ne razstavni prostor ne prevoz, in tako smo lahko razstavili od velikanske stiskalnice prek pnevmatičnih strojev do nožev vse. S poslušom in okusom je bilo vse postavljeno in urejeno, tako da so imeli domači in tuji obiskovalci res kaj videti in občutiti.

Torej — še ena uspela prireditev v vrsti drugih. Skoda le, da iz objektivnih vzrokov ni mogla biti na ogled dovolj dolgo. Vse ravnenske šole bi si jo namreč morale ogledati, saj boljše propagande za študij metalurških in strojniških poklicev ni, kot je prikaz rezultatov tega dela.

n. r.

KONCERT V KAPFENBERGU

K dokaj bogati in pestri dejavnosti v letošnji sezoni je naš pihalni orkester dodal še eno res pomembno gostovanje. 17. in 18. oktobra smo na povabilo Böhlerjeve godbe ob 100-letnici firme koncertirali v Kapfenbergu. Ta firma ima tri godbe, ki so ob jubileju ves teden koncertirale po njenih podjetjih v Avstriji.

Po dokaj dolgem potovanju smo prišli v Kapfenberg okrog poldneva in takoj kó-sili. Komaj smo se dobro založili, že smo se morali pripraviti za povorko od hotela skozi mesto do tovarne. Prvi so korakali »böhlerjevci« iz Kapfenberga, nato mi, za

Ogled fotografij in dokumentov

V elementu

nami pa še dve Böhlerjevi godbi iz drugih krajev, vsaka godba pa je med potjo zaigrala po dve koračnici. V takšnem vzdušju je pot do prireditvenega prostora kar hitro minila, nato pa smo še debelo uro izmenoma igrali koračnice do znaka sirene, ki je ob 14. uri napovedala konec dela in začetek proslavljanja.

Hladno je bilo, pa še oster veter je bril in prav nič nam ni bilo do govoranc, ki so ob takšnih priložnostih nujne, pa tudi razumeli jih nismo. Kaj hitro smo jo odkurili v hodnik sosednje zgradbe, kjer smo bili vsaj za vetrom. Edini radiator so okupirali tisti, ki so se zbalili vnetja ledvic. Ni minilo pet minut in že sta prijadrali za nami še dve godbi, medtem ko je moral domačin vztrajati na svojem mestu. Po proslavi ista pot nazaj v hotel na malico.

Zvečer ob 18. uri smo imeli v delavskem naselju promenadni koncert. Prav začudeno smo gledali, ker ni bilo razsvetljave niti stolov, mraz pa še vedno tolikšen, da je segal do kosti. Na hitro smo »polovili« nekaj klopi v parku, da so lahko vsaj sprednji sedeli, svetili pa so nam z baklami. Kljub izredno slabim pogojem smo svoje delo dobro opravili, romantične bakle pa so nekatere godbenike skoraj spravile med dimnikarje. Malo smeha in dobra muzikantska duša je tudi tokrat pozabila na mraz in druge nevšečnosti. Sicer smo pa igrali kupu otrok, ki so se vneto vrteli na vrtiljakih, in še dobremu številu odraslih, ki so bili res hvaležna publika.

Po precej izdatni večerji so funkcionarji staknili glave, ostali pa smo se zabavali po svoje. Z avstrijskimi kolegi smo se odlično razumeli, čeprav ne znamo nemško, oni pa po naše ne, toda sporazumeli smo se.

V nedeljo dopoldne smo igrali na slovesni predaji avtomobila neki reševalni postaji. Tudi tukaj smo se izredno potrudili, čeprav je po nekaterih glavah pošteno rojilo, kajti zavedali smo se, da dober glas seže v deveto vas. Pa smo ga celo nesli.

Takoj po malici smo se odpeljali približno 30 kilometrov iz Kapfenberga k sli-

kovitemu gorskemu jezeru sredi skupine dvatisočakov. Po prvem napornem in neprijetnem dnevu je bil izlet veliko presenečenje in lepo doživetje. Seveda smo spet pridno igrali in odnesli splošen vtis kot »sehr gute Musik.«

Sledilo je kosilo po želji in ob tej priložnosti je predstavnik našega kolektiva železarne tov. Maks Viternik predal gostiteljem miniaturni ingot s čestitkami. Seveda je za ingotom romalo še nekaj steklenic naše specialitete — stare slivovke, katere so bili zelo veseli.

Sledile so besede zahvale in hvale z obeh strani in čas slovesa je bil tu, prisrčen in spontan. Vse hudo je pozabljeno, ostali so lepi spomini, ki jih ni malo. Ob tem gostovanju sem poslušal sodelujoče godbe, in ugotovil, da so dobre. So na višini, kot smo bili mi pred izpopolnitvijo zasedbe. Čudim se, zakaj ne storijo korak, dva naprej, zakaj svojega sestava ne izpopolnjujejo z novimi skupinami pihal in trobil. Še vedno se držijo stare tradicije godb na pihala in zasedbe, ki prinaša tisti karakteristični »plehovski« zvok, brez mehke in barvne domiselnosti v instrumentaciji. No, pa to je njihova stvar.

Vse tri godbe so ob jubileju dobile od firme nove uniforme. Pa pogledjmo zato še malo na našo stran.

Prvič po dolgih letih, odkar romamo po svetu, se je zgodilo, da je šel z nami predstavnik železarne. Prepričan sem, da je bil z nami in našim igranjem zadovoljen. Tudi mi smo bili veseli, ker je bil z nami, saj je tovarna s tem pokazala interes za naše delo in se nismo počutili osamljene, kot v večini primerov do sedaj.

Nosimo ime »Pihalni orkester ravninskih železarjev«, smo dober orkester, kakršnega ima malokateri kolektiv pri nas in onstran meje. Ime železarne dostojno zastopamo in ga nosimo v svet. Ali nismo neke vrste dobra reklama za tistega, čigar ime nosimo...?

Samo... uniforme imamo že sedem let stare...

Ivan Gradišek

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 4862 Lochte W., Holtregen, Plasma diagnostics 1968.
- 4863 Becker A. M., Handbuch der dynamischen Netzplantechnik für die Planung und Überwachung von Aufträgen 1969.
- 4864/II Macur Vladimir, Proizvodnja jekla II. 1970.
- 4865 Rajič Fedor, Konstrukcija, izrada i primena alata 1965.
- 4866 Siebert Hanns Peter, Visuelle Metal-Spektroskopie 1965.
- 4867 Richtlinien für die Kabeltechnik 1966.
- 12/4 Suchowsky W., K. Teller, Vorschubrädergetriebe 4. 1969.
- 12/50 Heinrich Ernst, Die Werkzeugstähle 50. 1964.
- 4868 Robert D. Pehlke, Maurice J. Sinnott, Computer Applications in Metallurgical Engineering 1964.
- 4869 Gastone Guzzoni, Gli Acciai comuni e speciali, 1, 2, 3, 4, 1966.
- 4870 Referati za III. simpozij defektoskopije I. II. 1970.
- 4871 AEG Hilfsbuch, Handbuch der Elektrotechnik 1967.
- 4872 H. V. V. Stewart, Organisation des Reparatur- und Instandhaltungsbetriebes 1965.
- 4873 Heat treatment of engineering components 1969.
- 4874 Ordinanz Wilhelm, Hitzearbeit und Hitzeschutz 1968.
- 4875 Wirtz Heribert, Schützende Oberflächen durch Schweissen und Metallspritzen 1969.
- 4876 Karl F. Bussmann, Peter Mertens, Operations Research und Datenverarbeitung bei der Instandhaltungsplanung 1968.
- 4877 XIII. Colloquium Spectroscopicum internationale exeter 1965.
- 4878 L. Bovey, Spectroscopy in the Metallurgical industry 1963.
- 4879 Kaiser H., A. C. Menzies, The Limit of Detection of a Complete Analytical Procedure 1968.
- 4880 Die Wärmebehandlung von Bau- und Werkzeugstählen I. II. 1968.
- 3587/188 Dobovišek B., Študija nastajanja prve troske u visokim i TH pečima kod redukcije naših rudnih zasipa 1969.
- 3587/189 A. Prešern, Proučavanje dezoksidacione tehnologije za SM i elektro postupak 1970.
- 3587/190 L. Kosec, F. Vodopivec, Elektronsko mikroskopska študija vključkov v jeklu 1969.
- 3587/191 T. Lavrič, A. Osojnik, B. Grafenauer, Bromiranje izolata u cilju identifikacije oksidnih uključaka 1970.
- 3587/192 N. Smajič, Pokusi za proizvodnju spužvastog železa iz bogatih uvoznih Fe ruda 1969.
- 3587/193 A. Osojnik, Određivanje gasova u SM i E — čelika za brzu analizu gasova u brzim laboratorijama čelika 1969.
- 3587/194 Novosel — Radović Vera, Rentgensko ispitivanje uključaka 1969.
- 3587/195 J. Wohinz, J. Lamut, Iskorišćanje železa iz crvenog mulja 1969.

- 3587/196 J. Wohinz, Študija obogačivanja nekih jugoslovenskih železnih ruda pomoću magnetne separacije »Jones« 1969.
- 3587/197 B. Dobovišek, A. Rosina, Izbor optimalne metode i izrada aparature za praktično određivanje reaktivnosti kokska.
- 3587/198 B. Dobovišek, A. Rosina, Študij metoda za merenje električne provodnosti zapisa za TH peći 1969.
- 3587/199 B. Dobovišek, Uticaj prisotnosti karbonata odnosno nastalog CO₂ na tok indirektno i direktne redukcije železnih i manganovih ruda 1969.
- 4881/II Erwin Samal, Grundriss der praktischen Regelungstechnik 1970. II.
- 4882 Desimir Dančević, Termička i zvučna zaštita u zgradama 1968.
- 4883 Gromobrani zaštita na radu 1, 2, 1970.
- 4884 Zaštita na radu pri izvođenju radova pod naponom 1969.
- 4885 Zaštita na radu na osnovnoj građevinskoj mehanizaciji 1970.
- 4886 Desimir P. Dančević, Industrijski objekti 1970.
- 4887 Zaštita na radu sa akumulatorima 1970.
- 4888 Desimir Dančević, Arhitektonske konstrukcije 1, 2. 1970.
- 4889 A. Rakow, Tabelle zur Identifizierung unbekannter Gammaspekten 1961.
- 4890 Momčilo Zdravković, ABCD Zaštita na radu 1970. 1, 2, 3, 4.
- 4891 Export — Import Korrespondenz in vier Sprachen
- Deutsch — Englisch — Französisch — Spanisch 1970.
- 4892 Technisches Bildwörterbuch für spanende Werkzeuge zur Metallbearbeitung 1964.
- 4893 Max Bremberger, Elektro-Mechanik 1970.
- 4895 Elektronik Industrie, Rundfunk, Fernsehetelektronik 2. 1970.
- 4894 Rietschel/Raiz, Heiz- und Klimatechnik 1, 2, 1970.
- 4896 Zbirka rešenih zadataka iz mašinskih elemenata 1970.
- 4897 Thomas Kristl, Fachtabelle für die Metallindustrie, Feilen, Meisseln, Schaben, Scheren, Hobeln, Stossen, Räumen 1962.
- 4898 Der Werkzeugbau, Schnitt und Stanzenbau, Vorrichtungsbau, Lehrenbau, Formenbau Wärmebehandlung 1959.
- 4899 Schrön W. L., Rost, Atom Spektralanalyse 1969.
- 4900 Jaroslav Nemeč, Rigidity and Strength of Steel Parts 1966.
- 4901 Barer R., V. E. Cosslett, Advances in optical and Electron microscopy 1, 2, 3, 1969.
- 4902 R. S. Sharpe, Research techniques in Nondescriptive testing 1970.
- 4903 Prüfungsbuch Metall, Frage Antwort Erklärung 1954.
- 4904 J. C. Anderson, The Use of Thin films in Physical investigations 1966.
- 4905 S. Tolansky, Multiple Beam Interference Microscopy of Metals 1970.
- 4906 Dieter Röss, Lasers lighth Amplifiers and oscillators 1969.

ob Šumcu pred prvo svetovno vojno šest kovačij kovalo. Tudi tam smo bili, kjer v 19. stoletju še mogoča železarna je bila, in pri ingotu, simbolu vašem, ki čas označja, ko sami gospodarji ste postali.

Veliko bilo nas je iz vse doline, hiteli smo, da pozdrave vam predamo in da čestitamo k 350-letnici fužinarstva pri nas v tej dolini in da povemo vam, da niste samo jeklo nam kovali, ga gnetli, kalili in predelovali, tudi ljudi — nov rod ste oblikovali, nov rod, ki ponosen je, da vi ste tu in vroče si želi, da vedno bi ostali!

Hvaležni koroški športniki«

Potem pa so Železarni Ravne, sindikalni podružnici in tov. Gregorju Klančniku predali umetniške diplome oz. zahvale za njihovo pomoč in zasluge pri razvoju športa na Koroškem.

In res jih je bilo veliko v tekmovalnem delu štafete in v spremstvu od Črne do Raven. Sodelovali so učenci osnovnih šol iz Črne, Mežice, Prevalj in Raven, dijaki ravske gimnazije in učenci v gospodarstvu iz RIŠ Mežica in IC Ravne kakor tudi tekmovalci telovadnih in športnih organizacij. V tekmovalnem delu štafete od Prevalj do Raven je med člani zmagala trojka koroškega atletskega kluba pred smučarskim ter nogometnim klubom Fužinar, pri mladincih ekipa ŠSD gimnazije I. pred drugo ekipo in plavalno šolo Fužinar. Ekipa ŠSD IC je zmagala pri mladinkah, druga je bila ekipa ŠSD gimnazije, tretja pa ŠSD OŠ Ravne. Skupaj je nastopilo 22 štafet, v spremstvu pa je sodelovalo nad 200 mladih učencev in učenek iz vse doline.

V soboto je bil na Ravnah atletski miting najboljših slovenskih atletov. Zbrali so se res najboljši iz Nove Gorice, Kranja, Ljubljane, Novega mesta, Murske Sobote, Maribora, Celja in Velenja ter skupaj s tremi domačimi pripravilo občinstvu res lep atletski popoldan. Pri članih je na 400 m zmagal Obal (AK Kladivar) pred domačinom Oblakom in Vargo (AK Pomurje). Kocuvan (AK Kladivar) je zmagal v teku na 100 m pred Pisičem in Cankarjem (oba AK Olimpija), v teku na 200 m je bil najboljši Škof (AK Kladivar) pred Vegnutijem (AK Triglav) in Novačičem (AK Velenje). Špiler (AK Novo Mesto) je

ŠPORTNE VESTI

ŠPORTNIKI ZA 350-LETNICO FUŽINARSTVA

V proslavo 350-letnice fužinarstva na Koroškem so se uspešno vključili tudi športniki. Začelo se je že v nedeljo 18. oktobra, ko so se v telovadnici DTK med seboj pomerili odbojkarji Kvarnerja z Reke, Jedinstva iz Brčkega in domači Fužinar. Kot je bilo pričakovati, so bili najboljši gostje z Reke, ki igrajo v I. zvezni ligi in pri katerih uspešno nastopa državni reprezentant domačin Urnaut. Ker se je tudi Jedinstvo, kjer zelo dobro igra bivši igralec Fužinarja Petrovič, izkazalo kot zelo uigrano moštvo, je borba za drugo mesto bila odločena že v prvi tekmi, v kateri so morali domačini priznati premoč svojemu nasprotniku, ki tudi igra v II. zvezni ligi.

20. oktobra je dež onemogočil izvedbo atletskega pokala za osnovne šole, dan pozneje pa je bilo odprto brzopotezno šahovsko prvenstvo Raven, kjer je zmagal Mauhler. O tem turnirju boste zvedeli več med šahovskimi novicami.

Rokometni turnir je bil v četrtek, dne 22. oktobra. Nastopila so moštva Slovenj Gradca, Šoštanja in domačega Fužinarja. Prva je bila ekipa, ki igra v I. slovenski ligi — RK Slovenj Gradec, drugi so bili domači, tretji pa gostje iz Šoštanja.

Najbolj množična in tudi slavnostna športna prireditev je bila v petek, ko je zasedal parlament naše železarne. Štafetni

tek »Po poteh koroških fužin« je bil res enkrat. Start je bil pri Balosu, cilj pa pred upravo železarne, od koder so najboljši športniki Koroške pritekli na slavnostno zasedanje delavskega sveta železarne Ravne v Dom železarjev, najavljeni z zvoki fanfar, in tam prečitali to poslaničico koroških športnikov:

»Dragi železarji! Pritekli smo iz Črne, od tam, kjer se je leta 1620 rodilo pri nas jeklo, in tekli smo mimo krajev, kjer ga je

Predaja

zmagal v metu kopja, drugi in tretji pa sta bila Kopitar in Babovič (oba AD Kladiivar), v metu krogle pa je bil najboljši Štiner (AD Kladiivar) pred Satlerjem in Fisterjem (oba AK Triglav). Vivod (AK Kladiivar) je bil najboljši v skoku v višino, drugi je bil Prezelj (AK Triglav) tretji pa Merlini (AAK Olimpija). Na 200 m je bil zopet najboljši Kocuvan pred Bizjakom (ŽAK Maribor) in Cankarjem (AAK Olimpija), v balkanski štafeti (800, 400, 200, 100 m) je zmagal ŽAK Maribor (Kosnik, Bizjak, Lenard, Košir) pred AD Kladiivar in kombinirano štafeto AD Kladiivar in KAK Ravne. Mladinci so tekmovali samo v teku na 1000 m. Zmagal je Ilovar (AD Kladiivar) pred Gutmanom (KAK Ravne) in Časom (AK Velenje).

V ženskem teku na 100 m je zmagala Lubejeva pred Pavšarjevo in Maroltovo (vse AD Kladiivar) v metu krogle pa Baboškova, pred Ronutijevo in Dvoršakovo (vse ŽAK Maribor). V teku na 400 m je zmagala Urankarjeva pred Pavšarjevo in Lubejevo (vse AD Kladiivar), Dvoršakova (ŽAK Maribor) je bila najboljša v skoku v daljino, druga je bila Pesjakova (AK Velenje), tretja pa Maroltova (AD Kladiivar), medtem ko so v štafetnem teku 4 × 100 m zmagale tekmovalke AD Kladiivar Maroltova, Pavšarjeva, Urankarjeva in Lubejeva pred kombinirano štafeto AK Novo Mesto — AK Velenje.

Najboljša tekmovalka je bila Lubejeva, ki je dobila za svoj tek na 100 m s časom 12,2 900 točk, najboljši tekmovalca pa je bil Vivod, ki je dobil za svoj skok v višino 206 cm 909 točk. Oba sta prejela lepe pokale v trajno last.

Organizacija je bila dobra, sodniški zbor pa je svojo nalogo opravil odlično.

Zvečer ob 19. uri pa je bilo svečano v veliki telovadnici DTK. Telovadci in telovadke Žerjava, Mežice in Raven so skupaj z moško občinsko telovadno vrsto pripravili 16 telovadnih točk, ki so navdušile številno občinstvo, ki je s to množično udeležbo pokazalo, da si telovadnih akademij še želi. Težko bi bilo opisati vse točke in jih oceniti, saj je vsaka za sebe bila po svoje originalna, od najmlajših, ki so nas navdušili s svojo ljubkostjo in napovednostjo, pa do članov, ki so od zadnjega nastopa pokazali napredek, ki ga ni bilo mogoče prezreti. Če bi na kratko strnili dogajanje v nabito polni telovadnici, moramo zapisati, da so največ domiselnosti prikazali Žerjavčani (vodnici Lorberjeva in Mlinarjeva), da so bili v ospredju s težino vaj telovadci občinske telovadne vrste (vodnik Vevar) in da je ritmika domena mladink iz Mežice (vodnica Roškarjeva).

V nedeljo 25. oktobra so bile na sporedu kar tri športne prireditve. Na obeh nogometnih igriščih je bil mladinski nogometni turnir, kjer so sodelovali klubi iz Črne, Mežice, Leš, Prevalj, Radelj in Raven. Najboljši so bili domačini pred Lešami in Radljami. V avli gimnazije je bil mednarodni šahovski ekipni brzopotezni turnir, kjer je med 22. ekipami zmagal ŽŠK Maribor (pri šahovskih novicah boste o tem turnirju zvedeli več), v veliki telovadnici DTK pa so tekmovali najboljše slovenske pionirke v namiznem tenisu. Zmagala je Kalanova (NTK Olimpija) pred Zakojčevno (NTK Triglav) in domačinko Fišerjevo.

Če povemo, da je na skupaj devetih športnih prireditvah v tednu proslav 350-letnice fužinarstva pri nas sodelovalo nad 800 športnikov, lahko rečemo, da je to najlepša čestitka ravenskim železarjem k tako visokem jubileju. In teh prireditev še ni konec. O vseh, ki bodo sledile, bomo še poročali.

In še nekaj moramo poudariti. Na vseh prireditvah so bili navzoči predstavniki železarne, ki so otvorili tekmovalja in zmagovalcem predajali lepe pokale, kolajne in diplome in pri atletiki tudi praktične nagrade. Zlasti svečano je bilo pri atletski prireditvi. Otvoril jo je direktor slovenskih železarn Gregor Klančnik, ki je po končanem tekmovalju ponovno spregovoril zbranim atletom, z obetajočim govorom pa se mu je pridružil tudi direktor naše železarne Franc Fale. Tudi telovadci so bili ponosni, da je njihovo prireditev odprl direktor slovenskih železarn Gregor Klančnik in da jih je s svojo prisotnostjo počastil tudi direktor naše železarne Franc Fale. Športne prireditve so uspeli tudi zaradi tega, seveda pa moramo dati priznanje tudi vsem funkcionarjem in sodnikom, ki so nosili levji delež bremena. In vsa zahvala delovnemu kolektivu železarne Ravne, ki je vse te prireditve splah omogočil.

-ate-

ŠAH

RAVENČAN — SVETOVNI REKORDER V PROBLEMSKEM ŠAHU

Jožeta Žunca, diplomiranega inženirja, poznamo predvsem kot obratovodjo valjarne, nekateri vemo tudi, da je šahist. Veliko manj jih že ve, da je odličen igralec — prvokate-

gornik in predsednik Koroške šahovske podzveze.

In ta naš inženir je čisto po tihem v septembru letos objavil nalogo iz problemskega šaha, ki predstavlja svetovni rekord v najbolj ekonomičnem prikazu matnega dvoboja črnega kralja z belo trdnjavo ob do tedaj doseženi največji vsebini — števila matov z isto figuro.

To seveda laiku čisto nič ne pove, saj se celo mnogi aktivni igralci šaha ne ukvarjajo s problemskim šahom — tem svojevrstnim šahovskim skladateljstvom, ki je delno matematika, delno umetnost. Zato raje nekaj besed o dosedanji šahovski poti našega šahovskega komponista.

Šah se je naučil igrati leta 1951 in v sezoni 1952/53 že zmagal na prvenstvu šahovskega kluba Ptuj, kjer je opravljal tudi svoje prve funkcije kot referent in tehnični vodja. Bil je dvakrat mladinski prvak ptujskega okraja, vendar je pozneje zaradi študija na univerzi prenehal z aktivnim igranjem.

V šahovsko življenje se je ponovno vključil leta 1962, ko je zmagal na prvenstvu šahovskega kluba Fužinar. Leta 1964 je postal prvak koroške šahovske podzveze in osvojil I. kategorijo, katero je pozneje večkrat potrdil in jo ima še danes. Tudi kot funkcionar je uspešen. Najprej je bil tehnični vodja šahovskega kluba Fužinar, kasneje pa je postal predsednik koroške šahovske podzveze in to funkcijo opravlja še danes.

Je stalen član I. ekipe Fužinarja in koroške šahovske podzveze, igral je tudi v sindikalni ekipi železarne Ravne, ko je ta osvojila republiško prvenstvo. V začetku leta 1970 se je začel načrtno zanimati za problemske šahovske naloge. Aprila je objavil prvo, septembra pa že dosegel svetovni rekord. Čestitamo!

Rezultati tekmovalj

Na moštvenem brzoturnirju, ki se je igral na 4 deskah, v počastitev 350-letnice železarstva v Mežiški dolini, je nastopilo 22 ekip. Po ogorčenih bojih je prvo mesto zasedlo moštvo ZSD Maribor 72 točk. Maribor je igral v postavi Musil (mednarodni mojster), Kranjc (moj. kandidat) ter prof. Hočevnar, Njegovan in Klemenčič (vsi prvokategorniki). 2. Slovenj Gradec 64,5 (Mauhler, I. kat., Šmon J. in Šmon A., II. kategornika, ter Štumberger, III. kat.); 3. Murska Sobota 59,5 (Hari in Kos, I. kategornika, ter Bolčevič in Staševič, II. kategornika); 4. Litostroj 57,5 (na prvi deski moj. kandidat Vošpernik); 5. Branik 55 (na prvi deski moj. kandidat Mihevc, na drugi I. kat. Soštarič); 6. Rudar Trbovlje 54,5 (na prvi deski moj. kandidat Jazbec); 7. Kovinar Maribor 50 (trije prvokategorniki: Štruel, Jakopič, Levčič); 8. Lesce 48 (na prvi deski I. kat. Mali); 9. Ravne 47 (Jesenek, I. kat., Ristič, Poberžnik in Kolar, vsi II. kat.); 10. Žalec 44,5; 11. Postojna 41,5; 12. Savinjan, Sempeter 40; 13. Ruše 39,5; 14.—15. Wolfsberg in Brežice 38; 16. Rogaška Slatina 36; 17. Podgorje pri Kamniku 30,5 (na prvi deski moj. kandidat Karner, na drugi I. kat. Trebušak); 18. Slovenske Konjice 25; 19. Tovarna meril Slovenj Gradec 23,5; 20.—21. Mežica in Solski center TAM 22; 22. Duplica pri Kamniku 15,5 točk. Turnir je odprl in razdelil nagrade tehn. direktor železarne Ravne dipl. inž. Franjo Mahorčič. Glavni sodnik turnirja je bil dipl. inž. Jože Zunec (I. kat.).

Dne 21. 10. je bilo v DTK v Ravnah odprto brzopotezno prvenstvo Raven v šahu za posameznike. Za turnir se je prijavilo 23 najboljših igralcev s področja Koroške šahovske podzveze. Prireditev je potekala pod pokroviteljstvom Železarne Ravne v čast 350-letnice železarstva v Mežiški dolini. Rezultati: 1. Mauhler 19,5 točke, 2. Šmon 17,3. Ristič 17,4. Jesenek 16,5, 5. Štumberger 16,5, 6. Verovnik 15,5, 7. Šmon A. 15,5, 8. Komarica 14, 9. Poberžnik J. 13,5, 10. Triplat 11,5 itd.

V I. slovenski ligi — vzhodna skupina, kjer letos tekmujeta dve koroški moštvi (zaradi lanskoletnega 2. mesta Fužinarja), je bilo odigrano I. kolo. **Fužinar : Žalec 6:2**, posamezniki: 1. deska Zunec — Brinovec 0,5:0,5, 2. deska Šmon A. — Razinger 1:0, 3. deska Šmon J. — Urisek 1:0, 4. deska Ristič — Kučer 1:0, 5. deska Komarica — Pipal 0:1, 6. deska Štumberger — Kunst 1:0, 7. deska (mladinca) Vidmar — Breznikar 1:0, 8. deska (ženski) Zdovec — Rak 0,5:0,5. **Kovinar (Mrb.) : Mežica 5:3**, 1. deska Štruelj (Kov.) — Kolar (Mež.) 0:1, 2. deska Jakopič — Grobelnik 0:1, 3. deska Lenarčič — Erjavec 1:0, 4. deska Šker — Tevž 1:0, 5. deska T. Janžekovič — I. Janžekovič 0,5:0,5, 6. deska Naraglav — Arbeiter 1:0, 7. deska B. Kremavc — Maklin 0,5:0,5, 8. deska A. Kremavc — Anželak 1:0.

V II. kolu pa sta se srečali koroški moštvi. Pričakovati je bilo visok poraz Mežice. Toda tudi pri šahu je »žoga okrogla« in zmagali so borbeni igralci Mežice s 5:3. Rezultati: 1. deska Kolar — Zunec 1:0, 2. deska Grobelnik — Šmon A. 0,5:0,5, 3. deska Erjavec — Šmon J. 0:1, 4. deska Tevž — Ristič 1:0, 5. deska Janžekovič — Komarica 1:0, 6. deska Arbeiter — Štumberger 1:0, 7. deska Maklin — Vidmar 0,5:0,5, 8. deska Anželak — Zdovec 0:1.

Dne 17. in 18. 10. 1970 je bilo v Rogaški Slatini slovensko sindikalno prvenstvo posameznikov, ki se ga je udeležilo 5 koroških šahistov (Šmon J., Jesenek J., Poberžnik J., Ristič in Kolar). Vrstni red: 1.—3. Musil, Drakslar, Cizelj 8,5 točke, 4.—5. Šmon, Jazbec 8,

11.—16. Jesenek, Poberžnik 7, 17.—26. Ristič 6,5, 27.—39. Kolar 6. točk. Na turnirju je nastopilo 82 šahistov.

V okviru troboja med Železarno Sisak, Rudnikom Ljubija in ZP Slovenske železarnice je bilo dne 27. septembra tudi šahovsko tekmovalje, kjer je zmagala ekipa ZPSZ 5,5 točke, 2. Ljubija 5 in 3. Sisak 1,5. Rezultati posameznikov: 1. deska Žunec 1,5, 2. deska Janežič 1, 3. deska Krajnik 2, 4. deska Krničar 1 in Jesenek 0.

Na ekipnem brzoturnirju, ki je bil v Framu dne 27. 9. 1970, je zasedla ekipa Slovenj Gradca odlično 3. mesto za Mariborom I. in Celjem.

Prijateljski dvoboj med sindikalnima ekipama Tovarne meril Slovenj Gradec in Elektrokovino Maribor, ki je bil dne 26. 9., se je končal neodločeno 4:4. Povratni dvoboj, ki je bil dne 10. 10. 1970, se je končal z zmago Tovarne meril z rezultatom 5,5:3,5 (1. deska Šmon J. — Konič K. 1:0).

Na X. mesečnem brzoturnirju za prehodni pokal SK Slovenj Gradec, ki je bil dne 14. septembra 1970, je zmagal Šmon Jože z 11 točkami, 2. Šmon Adi 10, 3. Maznik 8,5, 4.—5. Štumberger in Verovnik 8.

Dne 5. 10. 1970 so bile delavsko športne igre v Slovenj Gradcu. Rezultati: 1. Šmon J. 14, 2. Šmon A. 13, 3. Verovnik 11,5, 4.—5. Brglez in Rutnik 9 itd.

Problemski šah

Problem št. 9

Dr. W. Speckmann

Deutsche Tageszeitung 1931

Mat v 5 potezah z navidezno igro

Beli: Kc2, Ph7 (2)

Črni: Ka1, Sb2, Pa2 (3)

Navidezna igra pomeni, da ima še beli drugi mat (ki je različen od mata v rešitvi), vendar v tem primeru vleče prvo potezo črni. Navidezna igra poveča vrednost problema.

Problem št. 10

Ljubomir Ugren — Ljubljana

Delo in Tovariš 1968 — častno priznanje

Serijski pomožni mat v 30 potezah z navidezno igro.

Beli: Kc3, Tb6, Lc2, Sh3, Pd2 (5)

Črni: Ka8, P:a7, h4, h5(4)

Pri serijskih pomožnih matih vleče vse poteze razen zadnje (ki jo vlečeta črni in beli) črni in sicer tako, da pride črni z najmanjšim številom potez v tako pozicijo, ko mu lahko da beli s kakršnokoli prvo potezo mat.

Pri serijskih pomožnih matih z navidezno igro beli lahko da črnemu mat že v prvi potezi. Ker pa prvo potezo v rešitvi vleče črni, zato pokvari matno sliko, ki jo potem z najmanjšim številom potez ponovno ustvari (glej problem št. 11).

Problem št. 11

E. Bartel

Ajedrez Magico 1970

Serijski pomožni mat v 8 potezah z navidezno igro.

Beli: Ke7, Tg6, Le6 (3)

Črni: Kh8, Ph7 (2)

Navidezna igra: 1... Tg8 mat.

Rešitev: 1. h5, 2. h4, 3. h3, 4. h2, 5. h1S, 6. Sg3, 7. Sh5, 8. Sg7, Th6 mat.

Rešitev problemov iz prejšnje številke:

Št. 5 1. Lg 2! Nujnica. S prvo potezo da beli črnemu kralju še eno prosto polje. Na 4 beže črnega kralja, sledijo 4 različni mati z belo trdnjavo.

Št. 6: 1. Da6+ Ka6: 2. Kc6 3. b4 1... Kb4 2. Dd3 Sf6+ 3. Kc6. Paradokсна žrtev dame v miniaturni z množico prevar: 1. Kd6? Sf6+! 1. b3? Kb4! 1. La5+? Kc4! 1. De4? Sf6+!

Št. 7: Ni bila navedena pravilna pozicija.

Št. 8: 1. Kf3 Lg 2+ 2. KxL Kc3 3. Kg 3 Ld 2 4. Lf4+ Ke2 5. Lf3+ Ke1 6. Ld6 d1D 7. Kg 2 Lf4 8. Lb4+ Ld2 9. Ld6 remi.

Rešitve problemov št. 9 in 10 pošljite do 10. decembra na naslov: Žunec Jože, Železarna Ravne.

BERNARD BOŽIČ

Dragi Bernard!

Pred tvojim odprtim preranim grobom smo se zbrali, da bi se poslovili od tebe. Dovolj mi, da ti v imenu vseh učencev in

mladincev našega šolskega centra spregovorim nekaj besed.

Komaj nekaj več kot mesec dni je tega, kar si se priključil nam, metalurgom in kovinarjem. Ko si leta in leta hodil mimo tovarne v osnovno šolo, se ti je moralo ogreti srce za ta lepi, stoletja stari poklic koroškega človeka — fužinarja!

Toda kako zelo kratko je bilo tvoje srečanje s kladivom in žarečim jeklom. Komaj se ti je življenje privajalo na novi ritem dela, na to, da boš poslej tudi sam prispeval s svojim trdim delom in pridnim učenjem nekaj sredstev zase in tako vračal trud svojim staršem — že te je doletelo najhujše.

Kdo ve, kje so bile tvoje misli v usodnem trenutku, ko si onkraj tovarniškega zidu zavil s kolesom v mokro noč po spolzkem asfaltu. Kdo bi vedel, kaj so ti lahko povedali preneglo bližajoči se žarometi, ki so te z vso silo vabili v svoj mrzli objem. Kot magnet so bili, njihova svetloba te ni več izpustila, njihova slepeča moč te je usodno potegnila pod kolesa. Tvoje mlado telo je poslednjič vztrepotalo.

V večdnevni borbi za življenje si izgubil bitko. Postal si žrtev — ena izmed mnogih — sodobnega civiliziranega, motoriziranega sveta. Tej kugi novega veka si za vedno podlegel prav na prvi stopnici svojega mladega življenja.

Dragi Bernard, dragi tovariš in součeneec!

S solzami v očeh in z jokajočim srcem te poslednjič pozdravljamo! Naj ti bo tvoja rodna zemlja, v kateri počivaš, lahka. Naj ti vršenje lesov iz globač in ropot kladiv iz tovarne poje večno, milo uspa-vanko.

Svetel in dober, dragi mladi naš prijatelj, kot si bil, pa boš vedno ostal v našem spominu!

MILOŠ ŠTOR

Prejšnji mesec nas je po kratki bolezni nepričakovano zapustil naš sodelavec tov. Miloš Štor. Bil je koroški rojak, rojen na Ravnah, ki je vse svoje življenje ostal zvest domačemu kraju in železarni.

Najlepši del svojega življenja, polnih 21 let, je posvetil kraju in tovarni in v tej dobi s svojim ustvarjalnim delom sodeloval in pomagal pri razvoju našega podjetja. Zaposlen je bil na različnih delovnih mestih, svoje delo pa je končal kot analitik v analitsko-planskem sektorju. Povsod, kjer je delal, je bil zvest sodelavec in vsem dober delovni tovariš.

Mimo svojega dela v tovarni je vedno našel čas tudi za udejstvovanje na kultur-

nem področju. Sodeloval je pri ureditvi Titovega doma, bil je scenarist, igralec in režiser, krajanom pa poznan tudi kot slikar — amater.

Bogato je kraju razdajal svoje sile in ustvarjalne moči, izčrpanega pa je veliko prezgodaj pobrala smrt. Vsi, ki smo poznali njegovo delo, njegov tihi in skromni značaj, ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega dragega moža in očeta Ernesta Blatnika se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in vence ter nam ustno ali pismeno izrazili sožalje. Zahvaljujemo se zdravnikom ravenskega zdravstvenega doma in zdravstvenemu osebju slovenjgraške bolnišnice, ki so mu nesebično pomagali v času bolezni. Iskrena zahvala sodelavcem iz kontrole in tovarišem železarske godbe za posebno pozornost ter govornikom za tople poslovilne besede.

Žalujoča žena ter hčerke z družinami

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega sina

Bernarda Božiča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali v težkih dneh. Posebna zahvala učencem Šolskega centra, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, govornikom za besede ob grobu, godbi, tov. Mlakarjevi ter vsem, ki so darovali vence.

Žalujoči starši, bratje in sestre

OBRATNE NEZGODE V OKTOBRU

Jože Kovačič, čistilnica — pri jemanju ulitkov iz zaboja mu je eden zdrsnil na kazalec leve roke.

Ivan Rotovnik, meh. obdel. — pri struženju palice se je ostružek navil okrog obdelovanca. Ko ga je odstranjeval, se je urezal v zapestje desne roke.

Štefan Vidmar, livarna — pri izpraznjevanju livarskih okvirov ga je stisnilo ob sosednji okvir in mu pri tem poškodovalo stegno leve noge.

Martin Pepevnik, meh. obdel. — pri uravnavanju zobnika na stružnici mu je stisnilo sredinec.

Jože Kosmač, strojni remont — pri menjavi tesnilca na ventilu ga je stisnilo za sredinec leve roke.

Dragomir Mumel, kovačnica — pri odpenjanju klešč se je odpel škobec ter ga stisnil za palec leve roke.

Jože Hudobreznik, valjarna — pri pripenjanju gredic s pomočjo žerjavne verige je dobil palec med verigo žerjava in gredico; pri tem mu je stisnilo palec.

Martin Karel, termična obdelava — pri prelaganju furnirskega noža mu je ta zdrsnil na nart leve noge.

Jože Merc, meh. obdel. — pri zlaganju bran v stoge so se te porušile in mu poškodovale gleženj leve noge.

Jože Ledinek, meh. obdel. — pri odlaganju tekalnih koles se mu je eno skotalilo na nart leve noge.

Janez Plohl, livarna — pri vlišanju jekla v ponovco mu je tekoče jeklo brizgnilo v levo oko.

Ivan Mlačnik, topilnica II. — kavelj žerjavne verige ga je stisnil za sredinec desne roke.

Dober tek, malčki!

Foto: M. Kotnik

22. NOVEMBRA — DA!

22. november bo dan naše solidarnosti.

22. novembra bomo odločili o doti naših otrok. Tega dne bomo glasovali po vsej občini o tem, ali smo pripravljeni dajati po 1,5 % neto osebnih dohodkov od 1. januarja 1971 do 31. decembra 1975

za gradnjo novih šol in vrtcev, za lepšo prihodnost naših otrok.

Ivan Recek, topilnica I. — pri nakladanju zabojev z odpadki ga je zaboj stisnil za nart desne noge.

Ludvik Miklavc, čistilnica — pri avtogemnem rezanju mu je padel tujek v oko.

Franc Prikeržnik, valjarna — pri vtikanju palice v ravnalni stroj mu je valjčnica stisnila sredinec in prstanec na desni roki.

Jože Jamnikar, topilnica I. — pri obračanju zaboja z odpadnimi gredicami ga je stisnilo za kazalec leve roke.

Alojz Plemen, kovačnica — pri ravnanju palice so ga klešče stisnile za palec desne roke.

Franc Svetina, meh. obdel. — s pomočjo žerjava se je prenašalo stojalo, na katerem so bili vrtni drogovi, pa je eden zdrsnil s stojala in ga udaril v želodec.

Franc Ramšak, meh. obdel. — pri spuščanju ojnice s pomočjo žerjava in verig je dobil levo roko pod ojnico in mu je pri tem poškodovalo palec in kazalec.

Laznik Mihael, čistilnica — pri brušenju jeklenih ulitkov na visečem brusilnem stroju si je obrusil palec leve roke.

Ivan Berneker, kovačnica — pri izvlačevanju verige ga je odkovek stisnil za gleženj leve noge.

OKTOBRA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Voler Jožef — NK, Štrigl Silvo — PK, Štrigl Viktor — NK, Gostenčnik Matija — KV, Metulj Peter II. — PK, Leitgeb Branko — KV, Pepevnik Silva — NK, Štruc Karolina — NK, Milovanovič Milovan — KV, Kotnik Ivan XII. — NK, Razgoršek Silvo — PK, Erjavec Andrej — KV, Kocmut Anton — NK, Hudrap Mihael — NK, Verdel Mirko — NK, Švab Franc — NK, Pačnik Stanko — NK,

Rek Branko — KV, Zorman Anton — NK, Špegel Alojz — NK, Pongrac Anton — NK, Pritrznik Franc — NK, Barič Pero — PK, Englert Rajko — PK, Pačnik Vinko — NK, Hribernik Filip — NK, Pasarič Josip — NK, Hladnik Adolf — PK, Peruš Gvido — KV, Sveček Stanislav — KV, Veber Dušan — KV, Kobolt Anton — NK, Pečnik Anton III. — KV, Kresnik Stefan — NK, Iljaž Jože — KV, Toplak Anton — NK, Prikeržnik Anton — NK, Steharnik Marjan — SS, Senica Marjan — VSS, Grobelnik Bernarda — SS, Kavnik Zdenka — SS, Šuler Jurij — SS, Koželnik Jože, dipl. inž. met. — VS.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Rode Boštjan, dipl. inž. met. — VS, Kumprej Rudolf — NK, Kotnik Viktor II. — KV, Vute Srečko — KV, Kališnik Janez — PK, Lepej Anton — KV, Pogorevčnik Franc — NK, Radošević Ivan — KV, Slivnik Ivan — NK, Vrbančič Marija — SS, Koželnik Cvet-

Naša upokojenca

Ivan Tamše, roj. 14. maja 1918, v železarni od 11. julija 1955 v mehanični delavnici kot skladiščnik. Inval. upok. 30. oktobra 1970.

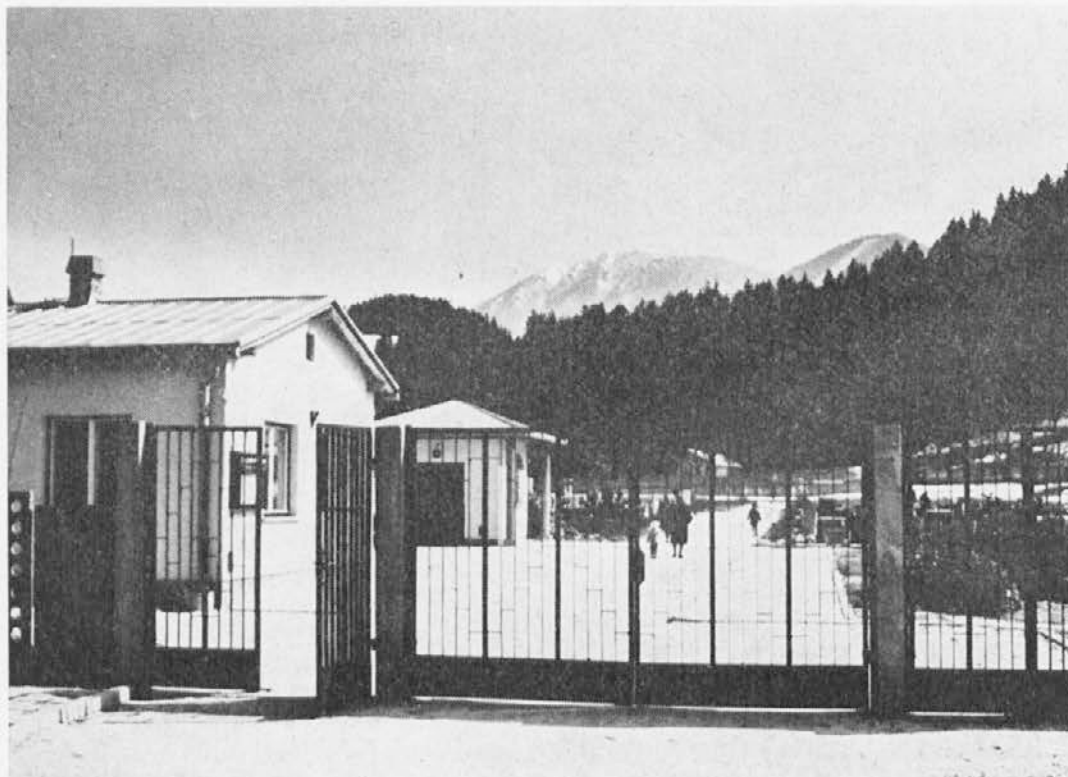
Vinko Lesjak, roj. 15. maja 1921, v železarni od 28. januarja 1946 v presledkih. Nazadnje v livarni kot delovodja žarilnih peči. Inval. upok. 8. oktobra 1970.

ka — SS, Širnik Danilo — SS, Lesjak Vinko — KV, Nabernik Alojzija — SS, Stor Miloš — SS, Kralj Otilija — SS, Tamše Ivan I. — KV, Čuk Anton — NK, Šumnik Peter I. — PK, Ramšak Jožef — NK, Klajič Ivan — KV, Pongrac Anton — NK, Pristovnik Hinko — NK.

Mlad zakon

Ona: »V časopisu piše, da se največ nesreč zgodi v kuhinji.«

On: »Že mogoče. Ampak najslabše je, da jih moram vse pojesti in potem še pohvaliti.«

Spomin na drage

Foto: F. Kamnik